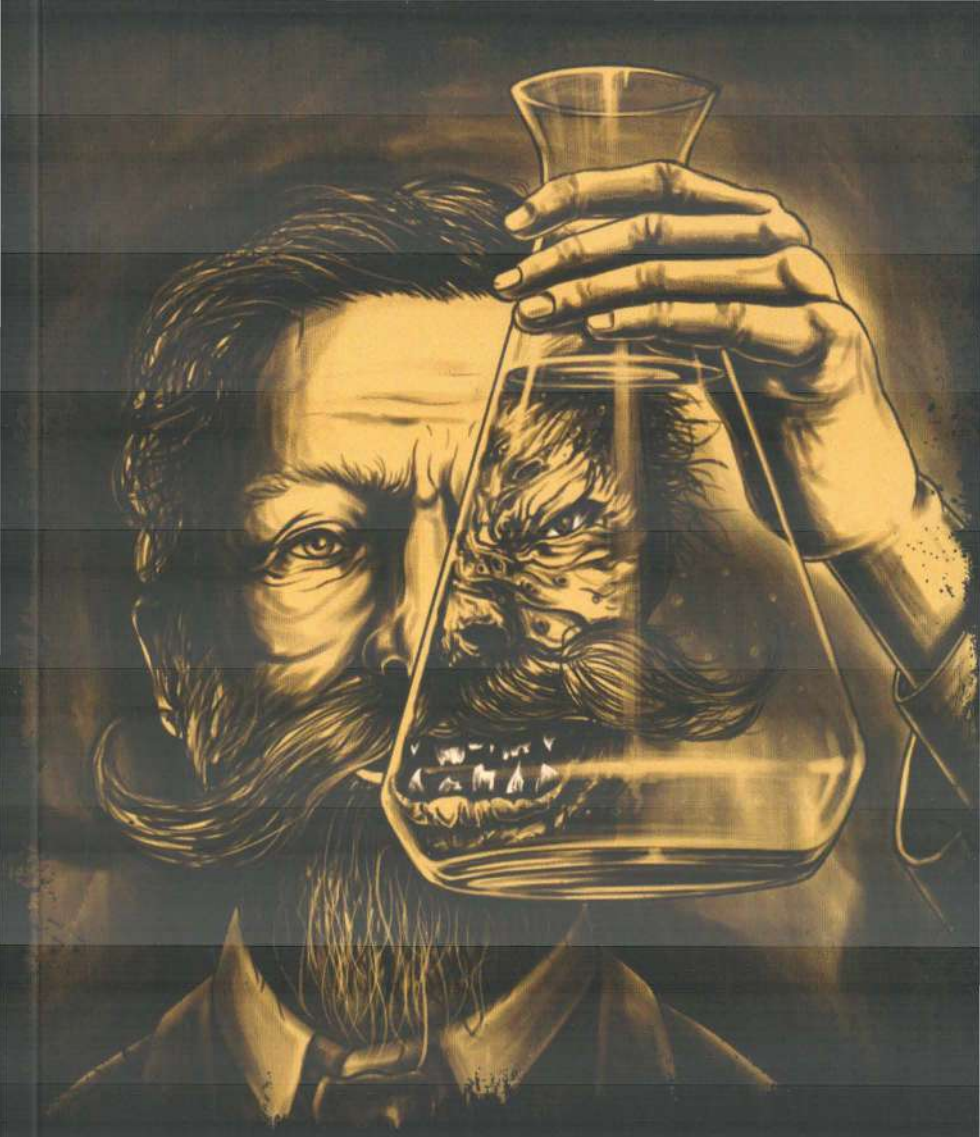

karanlık kitaplık

ROBERT LOUIS STEVENSON

dr. jekyll ile bay hyde

ithaki

Çeviren:
Ebru Kılıç

ROBERT LOUIS STEVENSON

13 Kasım 1850'de Edinburg'da doğdu. On yedi yaşında mühendislik eğitimi almak için Edinburg Üniversitesi'ne kaydoldu. Eğitimini yarıda bırakıp hukuk okumayı seçti, ancak avukatlık da yapmadı. Gerçekte kalbinin derinliklerinde hep yazarlık özlemi vardı. Üniversitede okurken yaz tatillerini Fransa'da, yazar ve ressamlardan kurulu bir sanatçı topluluğunun arasında geçirdi. İlk basılı çalışması "Roads" adını taşıyan denemesi oldu. Yazarlık hayatına aralarında öykülerin, romanların, denemelerin yer aldığı pek çok eser sığdırdı. Çocuk edebiyatına da *Define Adası* gibi klasikleşen eserler kazandırdı. *Dr. Jekyll ve Bay Hyde* en bilinen ve Stevenson'ın yüz yıl öncesinden geleceğe bakabildiği eseri oldu. Aralık 1894'te hayata veda etti.

Robert Louis Stevenson

Dr. Jekyll ve Bay Hyde
Orijinal Adı: *The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde*

İthaki Yayınları - 1471
Karanlık Kitaplık - 15

Dizi Editörü: *Alican Saygı Ortanca*
Yayıma Hazırlayan: *Alican Saygı Ortanca*
Düzelti: *Emirhan Burak Aydın*
Redaksiyon: *Ümit Kayalıoğlu, Alican Saygı Ortanca*
Kapak Tasarımı ve İllüstrasyonu: *Hamdi Akçay*
Grafik Uygulama: *B. Elif Balkın*
3. Baskı, Aralık 2022, İstanbul

ISBN: 978-605-375-929-4

Sertifika No: 63989

Türkçe Çeviri © Ebru Kılıç, 2019
© İthaki, 2019

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

karanlık kitaplık

Robert Louis Stevenson

Dr. Jekyll ile Bay Hyde

Çeviren
Ebru Kılıç

ithaki

Kapının Hikâyesi

Avukat Bay Utterson, çehresi asla bir gülümsemeyle aydınlanmayan haşin görünümlü bir adamdı; konuşması soğuk, kıt ve çekingendi; ince, uzun, silik, sıkıcı ama yine de sevimli bir adamdı. Dost meclislerinde, eğer şarap damak zevkine uygunsa, gözlerinde fazlasıyla insani bir şeyler parlardı; bir türlü sözlerine dökülemeyen fakat yenilen yemek sonrasında yüzündeki o sessiz ifadelerde değil, aslında, daha çok onun yaşam tarzında dile gelen bir şeyler. Kendisine karşı katıydı, sade bir hayat sürerdi; yıllanmış şaraba düşkünlüğünü bastırmak için olsa gerek yalnızken cin içerdi; tiyatroyu da çok severdi ama yirmi yıldır bir tanesinin kapısından içeri adım atmış değildi. Ancak, başkalarına karşı son derece hoşgörülüydü; bazen, neredeyse gıptayla, insanları yanlış işlere sürükleyen büyük manevi baskıları merak ederdi; zor durumlar karşısında ise kınamaktan çok yardım etme eğilimindeydi. "Kabil'in sapkınlığını anlıyorum," derdi tuhaf bir sesle: "Varsın kardeşim şerre kendi yolundan gitsin."* Bu karakterde bir adam olarak bir ayakları çukurdaki kimselerin hayatlarındaki son kıymetli sözü söylemekten, son iyi etkiyi bırakmaktan yana şansı açıktı. Ve meclisine katılan bu gibi insanlara karşı, davranışlarında en ufak bir değişiklik olmazdı.

Kuşkusuz Bay Utterson için başarı kolaydı zira gösterişsiz bir adamdı, hatta arkadaşlıkları bile benzer bir iyi huyluluk temeli üzerine oturmuş gibi görünüyordu. Mütevazı bir adam, dost çevresini fırsatlar sayesinde hazırlanmış bilir; işte avukat da böyleydi.

---

* Kitabı Mukaddes'e gönderme. Yaratılış 4:9. "RAB Kabil'e, 'Kardeşin Habil nerede?' diye sordu. Kabil, 'Bilmiyorum, kardeşimin bekçisi miyim ben?' diye karşılık verdi." *–yhn*

Dostları ya kendi kanından olanlardı ya da çok uzun zamandır tanıdıkları. Sevgisi, muhabbeti sarmaşık misali zamanla serpilir, nesnesinin uyumunu aramazdı. Onu, şehrin tanınmış simalarından uzak akrabası Bay Richard Enfield'a bağlayan da buydu şüphesiz. Bu ikisinin birbirlerinde ne gördükleri, aralarında ne gibi ortak bir nokta buldukları birçoklarının merak konusuydu. Pazar günleri birlikte yürüyüş yaparken onlara rastlayanlar, hiç konuşmadıklarını, sessizce birbirlerine eşlik ettiklerini, sıkıntılı göründüklerini ve bir dostun ortaya çıkmasını gözle görülür bir rahatlamayla karşıladıklarını anlatırlardı. Fakat bu iki adam pazar gezintisine büyük değer verir, bunu haftanın en değerli mücevheri olarak görürdü ve bu gezintileri aksatmamak uğruna, sadece hoşlarına gidecek buluşmaları değil, birçok önemli işlerini iptal ettikleri ya da erteledikleri bile olurdu.

Yine bu gezintilerin birinde, yolları Londra'nın kalabalık bir semtinin yan sokaklarından birine düşmüştü. Sokak ufak ve sessizdi ama iş günlerinde yoğun bir ticaret gerçekleşiyordu. Görünüşe göre sokak sakinlerinin işleri yolunda gidiyordu; hepsi de daha iyi gitmesini umuyor olmalıydılar ki kazançlarının fazlasını süse yatırmışlardı ve bu sayede dükkânların vitrinleri, gülümseyen tezgâhtar hanımlar gibi insanı davet ediyordu. Pazar günü olduğundan ve cazibelerinin büyük bölümü örtülüyken bu sokak, pasaj bomboş olsa bile mahallenin donukluğuna karşın ormanın içindeki bir ateş gibi parlıyordu. Dükkânların kepenkleri yeni boyanmış, pirinçleri pırıl pırıl parlatılmıştı, etrafın temizliği ve paklığı yoldan geçenlerin dikkatini çekip gözlerini okşuyordu.

Sol sırada doğuya doğru giderken, köşeye gelmeden iki kapı önce karşınıza dikiliveren, kesinlikle uğursuz görünümlü bir bina, çatısıyla bu ışıltılı sokağa gölge düşürüyordu. İki katlıydı ve hiç penceresi yoktu; sadece alt katta bir kapı vardı, üst katta ise duvarın sıvaları solmuştu; bina uzun süredir metrukluğun tüm sefil izlerini taşıyordu. Ne bir tokmağı ne de bir zili olan kapının üzerinde nemden oluşmuş kabarcıklar ve darbe izleri bulunmaktaydı. Serseriler kapının girişini mesken edinmişti, çocuklar ise basa-

maklara dizilmiş, tahtalarda kibrit çakıyorlardı ve içlerinden biri merdivenin demirlerinde çakısını biliyordu. Ama neredeyse bir kuşaktır hiç kimse ne bu rasgele ziyaretçileri kovmaya çalışmış ne de bakımsızlığı onarmaya kalkışmış görünüyordu.

Bay Einfeld ve avukat, sokağın diğer tarafındaydılar. Binanın kapısının önüne geldiklerinde Einfeld bastonuyla işaret etti:

"Bu kapı hiç dikkatini çekmiş miydi?" diye sordu. Avukattan olumlu cevap alınca da hemen ekledi: "Bu kapı, bana hep çok tuhaf bir olayı hatırlatır."

"Öyle mi?" dedi Bay Utterson ses tonunda hafif bir değişmeyle, "Peki neymiş bu olay?"

"Dur anlatayım," diyerek döndü Bay Einfeld: "Karanlık bir kış gecesi, saat üç sularında dünyanın öbür ucundaki bir yerden eve dönüyordum ve yolum da şehrin, kelimenin tam anlamıyla lambalardan başka görülecek hiçbir şey olmayan bu tarafına düştü. Sokaklar birbiri ardına sıralanmış, herkes derin bir uykuda –art arda sokaklar, hepsi de alay edercesine aydınlık ama bir kilise kadar boş– ve ben sonunda sessizliği dinleye dinleye bir polise rastlamak için dua eder hale gelmiştim. Sonra birden iki gölge dikkatimi çekti. Bir tanesi kısa ve hızlı adımlarla doğuya doğru yürüyen ufak tefek bir adamdı, diğeri ise caddeden aşağıya doğru tüm gücüyle koşan sekiz on yaşlarında bir kız çocuğuydu. Bu ikisi köşede çarpışıverdiler. Asıl korkunç olay bundan sonra oldu. Adam hiç oralı olmadan yere düşen kızın üstüne basarak, onu çığlık çığlığa ağlar durumda bırakıp yoluna devam etti. Böylesi bir olayı dinlemek bir şey değil, azizim, görmen gerekir. İnsan gibi değildi o adam, lanetli bir put gibiydi. Dehşete düşmüştüm; adama seslenip arkasından koştum, yakasından kavrayıp insanların hâlâ ağlayan çocuğun başında toplandığı yere sürükledim. Adam şaşılacak kadar soğukkanlıydı ve hiç direnmedi ama bana öyle pis bir bakış fırlattı ki kanım dondu. Çocuğun başına toplanan kalabalık arasında kızın ailesi de vardı. Kısa süre sonra çağrılan doktor gelmişti. Tabip'in dediğine göre kızın durumu kötü değildi, sadece korkmuştu. Olay böylece kapanmıştır, diye düşüneceksin,

ama ortada tuhaf bir durum vardı. Ben daha ilk görüşte adamdan nefret etmiştim. Doğal olarak çocuğun ailesi de aynı hisler içindeydi. Ama beni etkileyen doktorun tavrıydı. Doktor, görünüş itibariyle diğer doktorlardan farksız, rengi ve yaşı göze çarpmayan bir adamdı. Sadece belirgin bir Edinburgh aksanıyla konuşuyordu ve bir gayda kadar duygusaldı. Evet, azizim, tıpkı bizlerden biri gibiydi; yakaladığım adama öyle bir bakışı vardı ki görmeliydin. Adama her bakışında onu öldürme arzusuyla Tabip'in beti benzi atıyordu. Tabip'in ne düşündüğünü biliyordum, o da benim ne düşündüğümü biliyordu; neyse adamı öldürmeye kalkışmayıp yapılabilecek en iyi şeyi yaptık. Adama istersek onu tüm Londra'ya rezil edebileceğimizi, öyle ki bir daha sokağa çıkamayacak duruma getirebileceğimizi söyledik. Bütün çevresini, dostlarını ve eğer varsa saygınlığını bir anda kaybedebileceğini belirttik. Bir yandan da öfkeden çılgına dönmüş kadınları, elimizden geldiğince ondan uzak tutmaya çalışıyorduk. Yüzlerini hiç bu denli nefret bürümüş bir kalabalık görmemiştim; adam karanlık, delirtici bir soğukkanlılık içinde ortada dikiliyordu –korkmuştu, bunu görebiliyordum– ama bu korkusunu belli etmiyordu, azizim, adam âdeta Şeytan'ın ta kendisiydi. 'Bu olayı kullanarak bir kazanç elde etmeyi düşünüyorsanız, elimden bir şey gelmez tabii. Kim olsa bu rezaletten yakasını sıyırmak ister. Söyleyin bakalım, ne kadar istiyorsunuz?' dedi. Böylece çocuğun ailesine yüz pound vermesi için bastırdık. Önce itiraz edecek oldu ama sonra başka türlü kurtulamayacağını anlamış olmalı ki kabul etti. Geriye parayı almak kalmıştı bir tek. Bizi nereye getirdi dersiniz? İşte şu karşınızdaki eski binaya. Cebinden bir anahtar çıkardı, kapıyı açıp içeri girdi. Az sonra elinde on pound değerinde altın ve hamiline kesilmiş doksan poundluk Coutts Bankası çekiyle döndü. Çekteki imzayı kimin attığını söyleyemem, hikâyemin can alıcı noktalarından biri olsa da, ama tanınmış, sık sık gazetelere çıkan bir isimdi. İstediğimiz miktar çoktu, fakat bu imza bundan fazlasını da kaldırırdı, tabii eğer gerçekse. Ben de, bu beyefendiye meselenin tamamıyla sahtekârlık olabileceğini hatırlatma özgürlüğümü kullanıp; ona

gerçek hayatta hiç kimsenin sabaha karşı dörtte harap bir kapıdan içeri girip elinde başka birinin yüz pounda yaklaşan çekiyle çıkıp gelmeyeceğini söyledim. Ama o hiç aldırış etmeden sırıtıyordu. Sonra, 'Endişelenmeyin! Bankalar açılana kadar yanınızdan ayrılmayacağım. Hatta çeki bizzat kendim bozduracağım,' dedi. Bunun üzerine doktor, kızın babası, bu adam ve ben, hep birlikte yola düştük. Geceyi benim evimde geçirdik. Sabah olunca, kahvaltıdan sonra bankaya gittik. Çeki memura bizzat ben verdim, uzatırken de sahte olduğundan şüphelendiğimi söylemeyi unutmadım. Ama ne sahtesi efendim! Çek gerçekti."

"Cık cık cık," dedi Bay Utterson.

"Senin de benim gibi hissettiğini görüyorum," dedi Bay Einfeld. "Keyifsiz bir hikâye, evet. Adam hiç kimsenin yanaşmak istemeyeceği, gerçekten zalim biriydi. Çeki imzalayan adam ise çok saygın, tanınmış biriydi ve (işi daha da kötüleştiren) sanki iyi insan diye tanımladığınız dostlarınızdan biri. Sanırım bu bir şantaj vakasıydı; dürüst bir adam gençliğinde yediği haltlardan birinin bedelini böylece ödüyordu herhalde. Bundan sonra buraya Şantaj Evi diyeceğim, ama gördüğün gibi bu da meseleyi pek açıklamıyor," diye ekleyen Einfeld, bir an sözlerine dalıp gitti.

Bay Utterson'ın aniden, "O zaman çek hamilinin o binada oturup oturmadığını bilmiyorsun?" diye sormasıyla dikkatini tekrar topladı.

"Kuvvetle muhtemel orasıdır, öyle değil mi?" diye yanıtladı Bay Einfeld. "Çekin üzerinde yazan adrese bakmıştım. Meydanların birinde oturuyormuş ama hangisi olduğunu hatırlamıyorum."

"Bu tuhaf binayla ilgili hiçbir şey sormadın değil mi?"

"Hayır, azizim. Kibar davrandım," dedi Einfeld. "Soru sormak konusunda çekingen davranıyorum zira sormaya başlayınca kıyamet gününün havası çöküyor ortalığa. Bir soru soruyorsun, bir taş atmış oluyorsun. Sükûnetle bir tepede oturuyorsun ve taş gidiyor, başkalarını harekete geçiriyor. Ve sonra da yaşlı bir kuş (aklına gelebilecek en son şey) kendi arka bahçesinde kafasına bir taş yiyor ve bütün aile ismini değiştirmek zorunda kalıyor. Yok, azizim, yok.

Benim prensibimdir: Bir iş ne kadar karmaşık görünüyorsa, o kadar az soracaksın."

"Yerinde bir prensipmiş!" dedi avukat.

"Ama evi kendimce araştırdım," diye devam etti Bay Einfeld. "Pek eve benzer yanı yok ya, neyse! Başka kapısı yok. Bu kapıdan da, maceramın kahramanından başka birinin girip çıktığını görmedim. O da kırk yılda bir. Evin birinci katında, avluya bakan cephesinde üç pencere var ancak aşağıda hiç yok. Pencereler hep sıkı sıkı kapalı fakat tertemiz. Bacanın da devamlı tüttüğüne bakılırsa, burada birinin yaşıyor olması gerek. Ama insan emin olamıyor çünkü etraftaki binalar birbirlerine öyle yakın ki hangi bacanın hangi eve ait olduğu kolay kestirilemiyor."

İki arkadaş bir süre konuşmadan yürüdüler. Sonra: "Einfeld!" dedi Bay Utterson, "Soru sormayla ilgili prensibin çok doğru."

"Evet bence de öyle," diye cevap verdi Einfeld.

"Fakat gene de sormadan edemeyeceğim," diye devam etti avukat, "şu çocuğu çiğneyip geçen adamın adı neydi?"

"Bu soruda bir zarar göremiyorum," dedi Einfeld, "bana adının Hyde olduğunu söylemişti."

"Hımm," dedi Bay Utterson. "Peki ya dış görünüşü nasıldı?"

"Kolay tarif edilebilir biri değil. O adamın görünüşünde tuhaf bir şey var, rahatsız eden bir şey, tiksindiren bir şey. Bende bu kadar nefret uyandıran bir kişi daha görmedim ancak bunun sebebini de açıklayamam. Onda bir kusur var; bir kusurluluk hissiyatı saçıyor. Olağandışı görüntüsü olan bir adam ama nasıl anlatacağımı bilemiyorum. Hayır, azizim, bunu yapamayacağım, onu tarif edemeyeceğim. Bu bir hafıza sorunu değil çünkü hâlâ gözlerimin önünde olduğunu söyleyebilirim."

Utterson bir süre daha sessiz sedasız yürüdü; belli ki bir şeyler düşünüyordu. "Binaya girerken bir anahtar kullandığına emin misin?" diye sordu sonunda.

Einfeld şaşkınlıkla konuştu, "Aziz dostum..."

"Biliyorum," dedi Utterson "tuhaf bir soru. Ama görüyorsun, çekin üstündeki ismi sormuyorum sana. Çünkü bunu zaten bili-

yorum. Ama Richard, öykünün biraz dağıldığının farkında mısın? Eğer herhangi bir yerde hata yaptıysan, düzeltmen iyi olur."

"Daha önce uyarsaydın, iyi olurdu," diye asık suratla yanıtladı Einfeld. "Fakat, senin tabirinle kesinlikle hata yapmadım, bir anahtarı vardı ve hâlâ da var! Anahtarını kullandığını göreli daha bir hafta olmadı."

Bay Utterson derin derin iç çekti ama tek kelime etmedi. Az sonra genç arkadaşı sözlerine devam etti: "İşte konuşmama konusunda bir ders daha. Gel bu bahsi bir daha açmamak konusunda anlaşalım."

"Tüm kalbimle," dedi avukat. "Bu konuda el sıkışalım, Richard."

Bay Hyde'ın Peşinde

O akşam Bay Utterson, yalnız yaşadığı evine epey düşünceli döndü. Akşam yemeği sofrasına iştahsız oturdu. Pazar akşamları âdetiydi; sofradan kalkar kalkmaz okuma masasındaki din incelemelerinden kalın bir cilt alır, şöminenin başına kurulur, yandaki kilisenin çanı on ikiyi vurana dek okur, sonra da büyük bir minnet ve ağırbaşlılıkla yatardı. Ama o akşam, sofra kaldırılır kaldırılmaz şamdanı alıp çalışma odasına geçti. Derhal kasaya yöneldi ve en gizli gözden, üzerinde "Dr. Jekyll'ın vasiyetnamesi" yazan bir zarf çıkardı, çatık kaşlarıyla oturup belgeyi incelemeye koyuldu. Vasiyetname, sahibinin kendi el yazısıyla yazılmıştı. Vasiyetnameyi saklamak Utterson'a düşmüştü ama hazırlanışına en ufak bir yardımda bulunmayı dahi reddetmişti. Vasiyetteki bir not yüzünden: Henry Jekyll M.D., D.C.L., LL.D., F.R.S.,* vesaire, öldüğü takdirde bütün mal varlığı, "yakın dostu ve velinimeti" Edward Hyde'a kalacaktı, ancak Dr. Jekyll'ın "üç aydan uzun bir süreliğine ortadan kaybolması ya da açıklanamayan yokluğu" durumunda ise, adı geçen Edward Hyde daha fazla beklemeden, adı geçen Henry Jekyll'ın bütün mal varlığına sahip olmaya hak kazanacak, doktorun hizmetindeki ev halkına küçük meblağlarda ödemeler dışında hiçbir yükümlülüğü olmayacaktı. Belge uzun zamandır avukatın gözüne batıyordu. Hem bir avukat hem de hayatın sağduyulu, geleneksel yönlerini seven ve hayalperestliği, gerçeklerden uzak

* Kısaltmaların açılımı, sırasıyla: Medicine of Doctor (Tıp Doktoru), Doctor of Civil Law (Medeni Hukuk Doktoru), Doctor of Laws (Hukuk Doktoru), Fellow of the Royal Society (Royal Society Mensubu). 19. yüzyılda ilk iki unvan diplomayla, son ikisi ise kariyerde ilerlemeyle hak ediliyordu. *–yhn*

olmayı küstahlık olarak gören bir insan olarak ona ters geliyordu. Bay Hyde'a dair çok az şey bilmesi, şimdiye kadar onu için için öfkelendirmişti ama artık garip bir rastlantıyla, Hyde hakkında bir şeyler öğrenmişti. Hakkında daha fazlasını öğrenemeyeceği bir adamın ismi söz konusuyken durum zaten yeterince sıkıcıydı, fakat şimdi bu isme birçok kötü sıfat da eklenmiş, gözlerinin önündeki esrar perdesinin aralanması ile birlikte tam bir iblis çıkıvermişti ortaya.

"Önceleri bunun bir çılgınlık olduğunu düşünüyordum," dedi kendi kendine, iğrenç kâğıdı kasaya koyarken, "ama korkarım bu bir rezillik!"

Sonra şamdanı söndürdü, sırtına bir palto geçirip tıbbın kalesi olarak bilinen Cavendish Meydanı'na doğru yola koyuldu. Dostu, muhteşem Dr. Lanyon'ın evi de kalabalık hastalarını kabul ettiği muayenehanesi de buradaydı. "Bunu bilse bilse, Lanyon bilir," diye düşünmüştü.

Dr. Lanyon'ın ağırbaşlı kâhyası kendisini tanıyıp içeri aldı ve hiç bekletmeden, Dr. Lanyon'ın yalnız başına oturmuş şarabını yudumladığı yemek salonuna götürdü. Lanyon iyi yürekli, neşeli, sağlıklı, kırmızı suratlı bir beyefendiydi. Şiddetli, kararlı tavırlar gösteren bu beyefendinin saçları biraz erken ağarmıştı. Utterson'ı görür görmez hemen ayağa fırladı ve onu sevinçle kucakladı. Gösterdiği samimiyet biraz abartılı görünse de arkasında içten bir duygu vardı. Çünkü bu iki adam uzun yıllardır dostlardı. Lisede, sonra da üniversitede birlikte okumuşlardı. Hem kendilerine hem birbirlerine hem de birbirlerinin sohbetini seven kişilere saygı duyarlardı.

Bir süre havadan sudan konuştuktan sonra, avukat kafasını kurcalayan konuyu açtı:

"Lanyon," dedi, "sanırım biz Henry Jekyll'ın en kadim iki dostuyuz, değil mi?"

"Keşke bu dostlar daha genç olsalardı," diye takıldı Lanyon. "Ama sanırım öyleyiz. İyi de sorun ne? Onu çok az görüyorum bu aralar."

"Gerçekten mi? Aranızda ilgi alanlarınıza dayanan bir bağ olduğunu sanıyordum," dedi Utterson.

"Öyleydi. Fakat son on yıldır Henry Jekyll'ın, gerçeklere uzak davrandığını düşünüyorum. Yanlış yoldan gidiyor, düşünceleri çarpık; ama dedikleri gibi yine de eski günlerin hatırına arayıp soruyorum. Adamın şeytani yönünü gördüm. Böyle bilime aykırı saçmalıklar Damon'la Pythias'ın* bile arasını açar," dedi Lanyon. Yüzü öfkeden mosmor kesilmişti.

Doktorun bu ani tepkisi, Utterson'ı biraz rahatlattı. "Neyse, aralarındaki bilimsel bir anlaşmazlıkmış," diye geçirdi içinden. Bilimsel ihtirasları olmayan (terk ve feragatname meselesi dışında) bir adam olarak ekledi: "Neyse ki daha kötüsü değil!" Arkadaşının yatışması için biraz bekledikten sonra, hemen buraya gelme amacı olan soruyu sordu.

"Sen hiç onun vasilik yaptığı... şu Hyde'ı gördün mü?"

"Hyde mı?" dedi Lanyon. "Hayır. Bunca zamandır arkadaşız, hiç duymadım."

İşte avukatın kendisiyle birlikte büyük, karanlık yatağına taşıdığı bilgi bu kadardı. Sabahın ilk saatlerine kadar yatağın içinde bir sağa bir sola dönüp durdu. Zifiri bir karanlık içinde dolandığı cevapsız kalan soruların düşünceler içindeki başını ağrıttığı bir geceydi.

Evinin çok yakınındaki kilisenin çanı altıyı vurduğunda, Utterson hâlâ aynı sorularla boğuşmaktaydı. O âna kadar sadece bildikleri üzerinde, onlardan yola çıkarak düşünmüştü ama şimdi işin içine hayal gücü de girmişti ya da hayal gücünün dizginlerini salıvermişti. Gecenin ve perdeleri çekilmiş odanın derin karanlığı içinde uzanmış oradan oraya dönerken Bay Einfeld'ın anlattığı hikâye kare kare canlanıyordu gözünde. Gece, şehrin lambalara kalmış boş sokakları, kısa ve hızlı adımlarla yürüyen bir adam, doktorun oradan koşarak gelen bir kız çocuğu, ikisinin çarpışması, insan kılığındaki taş kalpli adamın çocuğu devirip çığlıklarına rağmen

* Yunan efsanelerine göre birbirleri uğruna ölümü göze alan ama sonrasında arkadaşlarıklarının gücü sayesinde ölümden kurtulan, çok yakın iki dost. *–yhn*

yürüyüp gitmesi... Ya da varlıklı bir evin yatak odasında tatlı rüyalar içinde uyuyan arkadaşını görüyordu; ama sonra odanın kapısı açılıyor, yatağın perdeleri çekiliyor ve arkadaşı uyandırılıyor. O da ne? Başucunda kudretli bir gölge duruyor; gecenin bu ölü saatinde bile doğrulup gölgenin emrettiğini yapmak zorunda. Bütün gece hayallerindeki gölgenin bu iki görüntüsüyle uğraştı. Biraz dalacak olsa, o gölgenin gizlice uykuda olan evlere girdiğini ya da ışıklar altında uzayıp giden caddeler boyunca kısa ve hızlı adımlarla, daha hızlı, baş döndürücü hızdaki adımlarla, lambaların ışıklandırdığı şehrin labirentlerini dolaştığını ve her köşe başında bir çocuğa çarpıp onu çığlıklar içinde bırakarak geçip gittiğini görüyordu. Ancak bu şeklin tanıyabileceği bir yüzü yoktu. Hayallerinde bile yoktu, yüzü sanki onu şaşırtarak gözünün önünde eriyip akıyordu. Böylece gerçek Bay Hyde'ı görmek fikri avukatın aklına saplandı ve giderek büyüyen, güçlü bir merak haline geldi. Onu bir kerecik görebilse, esrarengiz durumun aydınlanacağına, iyi incelenen tüm esrarengiz olaylarda olduğu gibi gizemini kaybedeceğine inanıyordu. Arkadaşının garip tercih ya da ilişkisinin (hangisi hoşunuza gidiyorsa öyle deyin), hatta vasiyetnamedeki şaşırtıcı maddelere bir neden bulabilecekti. En azından görmeye değer bir yüzdü bu, hiçbir şeyden etkilenmeyen Einfeld'ın zihninde ebedi bir nefret uyandırmış bir yüz.

O günden sonra Bay Utterson, bir süre dükkânların olduğu o sokakta dolandı. Sabah işe gitmeden önce, öğlen işlerin çok, vaktin az olduğu saatlerde, gece şehri aydınlatan puslu ayın altında, kalabalık saatlerde ve sükûnet çöktüğünde avukat hep seçtiği vazifenin başındaydı.

"Eğer o Bay Hyde ise, ben de Bay Seek'im,"* diyordu içinden.

Sonunda bu sabrı ödüllendirildi. Bir kış gecesiydi, kuru bir ayaz vardı. Sokaklar cilalanmış parkeler kadar temizdi. Rüzgârsız gecede sallanmayan sokak lambaları düzgün ışık ve gölge hatları res-

* İngilizcede "saklamak" anlamına gelen ve "Hyde" ile aynı telaffuza sahip "hide" kelimesiyle, "aramak" anlamına gelen "seek" kelimesi üzerinden kelime oyunu yapılıyor. Ayrıca "saklambaç"ın İngilizcedeki karşılığı da "hide and seek"tir. *–yhn*

mediyordu. Saat on sularıydı; bütün mağazalar, dükkânlar kepenklerini indirmiş, sokak derin bir sessizliğe gömülmüştü; Londra'nın her yerinden yükselen uğultuya rağmen sokak çok sessizdi. Ufacık bir ses büyüyor, evlerden gelen sesler sokağın karşı tarafından duyuluyor, yaklaşan birinin ayak sesleri çok önceden işitiliyordu. Bay Utterson yaklaşan bir ayak sesiyle irkildiğinde her zamanki köşesinde dikilmekteydi. Gece nöbetleri sırasında tek başına yürüyen bir insanın adımlarının tuhaf sesini dinlemeyi öğrenmişti; gelen kişi daha çok uzakta olsa da ayak seslerini şehrin bütün gürültüsünden ayırarak dinliyordu. Daha önce hiç bu kadar dikkatle ve bilinçle kulak kesilmemişti. İçinde, güçlü, batıl bir başarı önsezisi vardı ve kapının önünden geri çekildi.

Adımlar giderek yaklaşıyordu; sokağın başında sesleri de daha yakından gelmeye başladı. Başını uzatarak gelene bakan avukat, ilgilendiği adamı gördü. Ufak tefek, sade giyimli bir adamdı bu. Uzakta olsa da görünüşü seyredenin üstünde güçlü bir etki bırakıyordu. Adam zaman kazanmak için karşıya geçerek doğrudan kapıya yöneldi ve evine yaklaşan biri gibi cebinden bir anahtar çıkardı.

Utterson adama doğru bir adım öne çıkıp elini omzuna dokundurdu: "Bay Hyde sizsiniz sanırım?"

Hyde nefesi kesilerek bir adım geri attı. Fakat bu sadece anlık bir irkilmeydi; avukatın yüzüne bile bakmadan gayet soğuk bir tavırla cevap verdi: "Evet, adım Hyde. Ne istiyorsunuz?"

"Sanırım içeri giriyorsunuz. Ben Dr. Jekyll'ın eski bir dostuyum. Adım Utterson, Gaunt Sokağı'nda oturuyorum. Adımı duymuşsunuzdur ve sizinle böyle uygun biçimde tanışmamızdan sonra beni davet edersiniz sanırım."

Hyde elindeki anahtarı deliğe sokarken, "Üzgünüm Dr. Jekyll'ı bulamayacaksınız, evde değil," dedi. Sonra birden ama hiç kafasını kaldırmadan sordu: "İyi de siz beni nereden tanıyorsunuz?"

"Söyleyeceğim," dedi Bay Utterson, "ama önce bana bir iyilik yapar mısınız?"

"Memnuniyetle, nedir arzunuz?" diye sordu adam.

"Yüzünüzü görmeme izin verir misiniz?" diye sordu avukat.

Bay Hyde bir süre durakladı. Sonra aniden aklına gelen bir düşünceyle, meydan okur gibi yüzünü kaldırdı. İkili birkaç saniye boyunca gözlerini kaçırmadan birbirlerine baktılar. "Bir daha karşılaşırsak sizi tanıyabileceğim artık. Yararlı olabilir," dedi Utterson.

Hyde ona dönerek "Evet, tanışmamız iyi oldu," dedi. Sonra "Madem öyle bari adresimi de vereyim isterseniz," dedi ve Soho'da bir sokaktaki evin numarasını verdi.

"Aman Tanrım!" diye düşündü Bay Utterson. "Acaba o da vasiyetnameyi düşünüyor olabilir mi?" Ama düşüncelerini kendine saklamayı yeğleyip adres için teşekkür etti.

"Ve şimdi," dedi Bay Hyde. "Beni nereden tanıyorsunuz?"

Bay Utterson "Tarif üzerine," diye cevapladı.

"Kimin tarifi?"

"Ortak dostlarımız var," dedi Bay Utterson.

"Ortak dostlar mı? Kimmiş bunlar?" diye boğuk bir sesle sordu Bay Hyde.

"Jekyll mesela," dedi avukat.

Bay Hyde ani bir öfkeyle, "Onun benden söz etmesi mümkün değil," dedi. "Yalan söyleyeceğinizi düşünmemiştim."

Avukat, "Bırakın, bu yerinde bir üslup değil," dedi.

Avukatın bu son sözleri üzerine Bay Hyde, kulak tırmalayıcı bir kahkaha attı; görülmemiş bir hızla kapıyı açıp içeri girerek kayboldu.

Avukat, Bay Hyde onun yanından ayrılıp bu sıkıntılı durum ortadan kalktıktan sonra bir süre olduğu yerde kalakaldı. Sonra dalgın dalgın caddeyi arşınlamaya başladı; bir iki adımda bir duruyor, kafası karışık adamlar gibi elini alnına koyuyordu. Yürürken uğraştığı mesele nadiren çözülen cinstendi. Bay Hyde solgun yüzlü, ufak tefek bir adamdı. Hiçbir kusurlu yanı olmadığı halde sakatmış gibi bir izlenim bırakıyordu; rahatsız edici bir gülümseyişi vardı; ürkeklik ve küstahlığın ölümcül bir birleşimi gibi çıkmıştı avukatın karşısına; boğuk, fısıldarcasına, biraz çatlak bir sesle konuşmuştu. Bütün bunlar olumsuz özelliklerdi ama hepsi bir araya

gelseler dahi Bay Utterson'ın ona karşı hissettiği yoğun kin, nefret ve korkunun bilinmezliğini açıklamıyorlardı. Aklı karışmış avukat, "Başka bir şey daha olmalı," dedi kendine. "Bir iş var bu işin içinde, bir bilsem... Tanrı korusun, adamın insana benzer hali yok ki! Mağara vahşisi gibi diyebilir miyiz, yoksa Dr. Fell'in eski hikâyesi gibi bir şey mi bu?* Yoksa, birden ortaya çıkarak kilden kalıbının şeklini değiştiren kötü bir ruhun ışıltısı mı? Ah sevgili dostum Harry Jekyll, eğer Şeytan'ın mührünü gördüysem, bu senin yeni arkadaşının suratında."

Sokağın köşesini dönünce eski, güzel evlerle dolu bir meydan vardı, buradaki evlerin çoğu eski ihtişamlarını kaybederek, harap bir hal almış, her meslek grubundan insana katlar ve odalar halinde kiraya verilmişti; haritacılara, mimarlara, üçkâğıtçı avukatlara, karanlık işler çevirenlere. Ama köşeden ikinci ev, kat kat değil tümden tutulmuş durumdaydı. Bay Utterson, üstündeki küçük pencereden süzülen ışığın aydınlattığı yerler dışında karanlığa gömülmüş ama refah ve zenginlik havası estiren kapının önünde durarak çaldı. Yaşlı, üstü başı düzgün bir kâhya açtı kapıyı.

Avukat, "Dr. Jekyll evde mi, Poole?" diye sordu.

Ziyaretçiyi geniş, alçak tavanlı, bayraklarla süslü, meşe ağacından mobilyalarla döşenmiş (bir kır evindeki gibi) şömineyle ısınmış salona alan Poole, "Gidip bir bakayım, efendim," dedi. "Burada şöminenin yanında mı beklersiniz, yoksa yemek salonuna sizin için bir ışık getireyim mi?"

Avukat, "Teşekkür ederim Poole, burası iyi," diyerek şömineye yanaştı, önündeki parmaklığa doğru eğildi. Şimdi yalnız kaldığı bu salon, doktor dostu için evin en güzel bölümüydü. Utterson da, buranın Londra'daki en hoş salon olduğunu her zaman söylerdi. Ancak bu akşam içinde bir huzursuzluk vardı; Bay Hyde'ın yüzü tüm ağırlığıyla belleğine yerleşmişti. Bir tatsızlık vardı üzerinde, hayattan zevk alamıyordu, halbuki genelde böyle hissetmezdi. Şöminedeki alevlerin cilalı mobilyalar ve tavandaki yansımalarında, duvarlardaki gölgelerde sanki kötü şeyler okuyordu. Poole gelip

* 17. yüzyıl hicivcisi Tom Brown'un bir şiirine gönderme. *–yhn*

de Dr. Jekyll'ın dışarıda olduğunu söylediğinde, bir an onun evde olduğunu düşündüğü için utandı.

"Fakat Poole, ben Bay Hyde'ı arka kapıdan eve girerken gördüm. Dr. Jekyll burada değilken, böyle bir şey olabilir mi?" diye sordu avukat.

Poole, "Olabilir, Bay Utterson, efendim," diye yanıtladı kâhya, "Bay Hyde'ın kendi anahtarı var."

Avukat düşünceli bir halde, "Doktor bu genç adama biraz fazla güvenmiyor mu, Poole?" diye sordu.

"Evet efendim, oldukça," dedi Poole. "Ona hizmet etmemizi bile emretti bize."

"Öyle sanıyorum ki Bay Hyde'ı daha önce hiç görmedim, Poole?"

"Hayır efendim. Hiç burada yemez yemeğini," dedi kâhya. "Hatta evin bu tarafına geçtiğine dahi pek az şahit olduk; genelde gelip laboratuvarda geçirir zamanını."

"Peki, iyi geceler Poole."

"İyi geceler, Bay Utterson."

Avukat, giderek ağırlaşan bir sıkıntıyla arkadaşının evinden çıkıp evinin yolunu tuttu. "Zavallı Harry Jekyll," diye düşündü. "Böyle düşündüğüm için utanıyorum ama sanırım başı belada. Çok sıradışı bir insandı gençken, yıllar önce, ama işte Tanrı'nın yasası sınır tanımıyor. Evet belki de vaktiyle işlediği bir günahın hayaleti, gizli tutulmuş bir yüz karasının kanseriydi bu; ceza yıllar sonra geliyor işte, hafızalar unuttuktan, kendimizi affettikten sonra." Bu düşünceyle korkuya kapılan avukat bir süre kendi geçmişine daldı, kimbilir belki de orada kutudaki kukla gibi ortaya fırlamayı bekleyen eski bir günah vardı. Mazisi pek karanlık değildi; pek az insan geçmişiyle hesaplaşırken onun kadar rahat olabilirdi ama o yaptığı bazı kötü işleri düşünerek vicdan azabına kapılmış, yapmaya çok yaklaştığı ama kaçındığı şeyleri düşünerek temkinli, korkulu bir minnettarlığa bürünmüştü. Biraz önceki konusuna dönünce, bir parça ümit buldu içinde. "Bir araştırılsa şu bizim Hyde'ın da ne sırları çıkar ortaya," diye düşündü, "bakışları kadar karanlık ve

zavallı Dr. Jekyll'ınkilerin bunların yanında gün ışığı gibi kalacağı sırlar. İşler böyle devam edemez. Bu yaratığın Harry'nin başucunda bir hırsız gibi dolandığını düşünmek kanımı donduruyor. Zavallı Harry, ne korkunç bir uyanış! Bir de bunun tehlikesini düşünmek gerek zira şu Hyde denen adam vasiyetnamenin varlığından kuşkulanıyor, mirasa konmak için sabırsızlanıyor olabilir. Bu işe el atmanın vakti geldi, eğer Jekyll, beni engellemezse..." Avukat vasiyetnamenin garip maddelerini olanca açıklığıyla bir kez daha aklından geçirdi.

Dr. Jekyll'ın İçi Rahat

İki hafta sonra, ilginç bir rastlantı eseri doktor, hepsi de akıllı ve saygın insanlar olan ve eski şaraptan anlayan beş altı eski dostunu, o güzel akşam yemeklerinden birine davet etti. Davetliler arasındaki Bay Utterson, herkes kalkıncaya kadar orada kalmanın bir yolunu buldu. Hiç de yeni bir şey değildi bu, katıldığı davetlerin çoğunda böyle olurdu. Utterson sevildiği yerde, gerçekten sevilirdi. Ev sahipleri eğlenceli ve yorucu bir gecenin ardından neşeli, geveze davetlileri uğurladıktan sonra onu alıkoyup huzur veren arkadaşlığını paylaşmayı, zengin suskunluğunda zihinlerini toplayıp yalnızlığa hazırlanmayı severlerdi. Dr. Jekyll da bu kuralın dışında değildi, iri yapılı, elli yaşlarında, biraz muzip ama temiz yüzlü, açık yürekli bu adam şöminenin karşısında otururken, bakışlarından Bay Utterson'a içten ve sıcak duygular beslediği anlaşılıyordu.

"Jekyll, dostum ne zamandır seni görmek istiyordum," diye konuya girdi avukat. "Şu vasiyetnamenle ilgili konuşmak istediğim şeyler var."

İyi bir gözlemci, doktorun konuyu can sıkıcı bulduğunu fakat bunu neşeli bir şekilde karşılamaya çalıştığını görebilirdi. "Zavallı Utterson! Böyle bir müvekkilin olduğu için çok şanssızsın. Vasiyetim nedeniyle senin kadar huzursuz olan birini görmedim. Bilime aykırı davranışımdan rahatsız olan dar kafalı bilgiç Lanyon'ı saymazsak eğer. Ah, kaşlarını çatman da gereksiz, onun hoş ve gerçekten mükemmel bir insan olduğunu biliyorum; her zaman onu daha sık görmek istemişimdir ama bu onun dar kafalı bir ukala olduğu gerçeğini değiştirmiyor; cahil, kaba bir ukala. Hiç kimse beni Lanyon kadar hayal kırıklığına uğratmadı."

Jekyll'ın lafı değiştirmek istemesine karşın Utterson, "Biliyorsun, onu hiçbir zaman onaylamadım," diyerek acımasızca ısrar etti.

"Vasiyetnamem mi? Evet, bunu biliyorum. Bu konuyu daha önce konuşmuştuk," dedi doktor umursamazca.

"Evet, şimdi yine söylüyorum işte," dedi avukat, "şu senin genç dostun Hyde hakkında bir şeyler öğrendim."

Avukatın bu son sözleri üzerine Dr. Jekyll'ın geniş, yakışıklı yüzü dudaklarına kadar sarardı, gözlerine bir karanlık çöktü: "Bu konuyla ilgili daha fazla bir şey duymak istemiyorum," dedi. "Bu meseleyi bir daha açmamak üzere kapattığımızı sanıyordum."

Avukat, "Duyduklarım gerçekten de tiksindirici ama," diye üsteledi.

"Hiçbir şeyi değiştiremez bu. Halimi anlamıyorsun," diye yanıtladı doktor. "Çok zor durumdayım, Utterson. Çok garip, çok olağandışı bir durum. Konuşarak halledilemeyecek türdeki konulardan biri bu."

"Jekyll," dedi Utterson, "beni tanırsın; güvenilir bir insanım. Aramızda kalması şartıyla şunu açıkça anlat. Seni bu işten kurtaracağımdan kuşkum yok."

"Utterson, sevgili dostum," dedi doktor, "çok iyisin, gerçekten o kadar iyisin ki sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum inan. Sana itimadım sonsuz. Başka herkesten, eğer bir seçim yapmam gerekse, kendimden bile çok güveniyorum sana ama merak etme, iş korktuğun gibi değil. Seni biraz rahatlatacaksa şunu söyleyebilirim ki istediğim an Bay Hyde'dan kurtulabilirim. İnan bana. Sana tekrar tekrar teşekkür ediyorum ama yanlış anlamayacağına güvenerek bir şey daha söylemek istiyorum Utterson; bu özel bir mesele, rica ederim daha fazla deşme."

Utterson, gözleri şöminede, dalıp gitti biraz.

"Evet, kesinlikle haklı olduğundan kuşkum yok," dedi sonunda ayağa kalkarken.

"Bu konuya bir daha açmamak üzere son kez değindiğimizi umarım," diye devam etti doktor, "ama anlamanı istediğim son bir şey daha var. Bak, Utterson, şu zavallı Hyde'a karşı gerçekten de

büyük bir ilgi duyduğumu bilmeni istiyorum. Onunla tanıştığını biliyorum, bana söyledi; korkarım biraz kaba davranmış. Ama bu adamla çok, gerçekten de çok ilgiliyim; bana bir şey olursa, Utterson, onu koruyacağına ve haklarını almasına yardım edeceğine söz vermeni istiyorum. Her şeyi bilseydin, eminim bu sözü verirdin. Bana söz verirsen, gözüm arkada kalmayacak."

"Ondan hoşlanmış gibi davranacağıma söz veremem," dedi avukat.

Jekyll elini avukatın kolunun üstüne koyarak âdeta yalvardı: "Dostum, senden onu sevmeni istemiyorum. Sadece adalet istiyorum; sadece ben artık aranızda olmadığım zaman hatırım için ona yardım etmeni istiyorum."

Utterson derinden iç geçirdi, "Peki, söz veriyorum," dedi.

Carew Cinayeti

Yaklaşık bir yıl sonra, 18 Ekim'de, az rastlanan vahşetle işlenen bir cinayet haberiyle Londra çalkalandı. Kurbanın yüksek mevkiden biri olması haberin yankısını daha da artırmıştı. Cinayetin ayrıntıları hakkında pek az şey biliniyordu ama bu kadarı bile insanın tüylerini ürpertiyordu. Anlatılanlar şundan ibaretti: Thames Nehri yakınlarında, yalnız başına oturan bir hizmetçi kadın, gece saat on bir sularında yatmak üzere üst kata, odasına çıkmış. Sisli bir gün olmasına rağmen gece bulutsuzmuş ve kadının penceresinden görünen sokak, dolunayın ışığıyla apaydınlıkmış. Kadın, romantik biri olmalı çünkü penceresinin yanı başında bulunan tahta sandığın üzerine oturarak derin düşüncelere dalıp gitmiş. Söylediğine göre, hiç ama hiçbir zaman (kadın başından geçenleri gözyaşlarına boğularak anlatırken bu sözcükleri kullanmıştı) kendini o geceki kadar insanlarla barışık hissetmemiş, hayata hiç o geceki kadar iyimser bakmamış. Öylece otururken yaşlı, ak saçlı, hoş bir adamın yoldan aşağı yürüdüğünü görmüş. Sonra, karşıdan gelen ufak tefek, önce pek dikkatini çekmeyen bir adam ilişmiş gözüne. Birbirlerinin yanından geçerken (hizmetçi bunu gözleriyle gördüğünü anlatıyordu), yaşlı adam kibarca eğilerek diğerine bir şeyler söylemiş. Doğrusu söyledikleri pek o kadar önemli şeylere benzemiyormuş hatta hareketlerine bakılırsa sadece yol soruyor gibiymiş. Konuşurken, ay ışığı yaşlı adamın yüzüne vuruyor, ihtiyarlara has bir şefkat ve masumiyet okunan, özü sağlam olanlarda bulunan yüceliği taşıyan bu yüzü seyretmek genç kızın hoşuna gidiyormuş. Sonra gözü öbürüne kaymış; bu adamın bir zamanlar efendisini ziyaret eden, kendisinin pek de hoşlanmadığı Bay Hyde olduğunu

fark edip şaşırmış. Bay Hyde'ın elinde ileri geri sallayıp durduğu ağır bir baston varmış ve hiç karşılık vermeden, yaşlı adamı meşum bir sabırsızlıkla dinliyormuş. Sonra durup dururken korkunç bir öfkeye kapılmış, tepinip duruyor, elindeki bastonu deli gibi sallıyormuş. Yaşlı beyefendi, büyük bir şaşkınlık ve acıyla bir adım gerilemiş. Bay Hyde bunun üzerine iyice çileden çıkıp elindeki bastonla adamı yere sermiş, ardından maymunlarınki gibi bir çılgınlıkla adamın üzerinde tepinip, bastonu durmadan orasına burasına indirmiş. Adamın kemiklerinin çatırdadığı işitiliyor, vücudunun yolun ortasında titrediği görülebiliyormuş. Hizmetçi de bu manzara ve gürültü karşısında korkuya kapılıp bayılmış.

Kadın kendine gelip polisi aradığında saat ikiymiş. Katil de çoktan sırra kadem basmış tabii. Kurbanı ise tanınmayacak halde, yolun ortasında yatıyormuş. Cinayet aleti baston, çok nadir, dayanıklı ve sert bir ağaçtan yapılmış olmasına karşın katilin çılgın zalimliğine direnemeyerek tam ortasından kırılmış; parçalardan biri hendeğin içine yuvarlanmış. Öbür parçası kuşkusuz katil tarafından götürülmüş. Kurbanın üzerinde bir cüzdan, bir altın saat bulunmuş ama hiçbir kart veya yazılı kâğıt yokmuş, sadece muhtemelen postaneye götürmekte olduğu, üstünde Bay Utterson yazılı, mühürlü, pullu bir zarf varmış.

Bu zarf ertesi sabah henüz yataktan bile kalmamışken, avukata getirildi. Avukat mektubu okuyup olup bitenleri dinleyince yüzünde ciddi bir ifade belirdi. "Cesedi görmeden bir şey söyleyemeyeceğim," dedi. "Durum çok ciddi olabilir. Giyininceye kadar beklemenizi rica edebilir miyim?" Yüzünde aynı ciddi ifadeyle alelacele kahvaltısını etti. Sonra arabasına binip cesedin götürüldüğü polis merkezine doğru yola koyuldu. Odaya girip cesedi görür görmez başını salladı.

"Evet, bu adamı tanıyorum," dedi, "Ne yazık ki bu Sör Danvers Carew!"

Komiser şaşırmıştı: "Aman Tanrım! Gerçekten mi?" dedi. Bir an sonra mesleki bir ihtirasla gözleri parlayarak: "Bu büyük yaygara koparacak bir olay. Belki katili bulmakta bize yardımcı olabilirsi-

niz," dedi ve olayın tek şahidi olan hizmetçi kadının gördüklerini kısaca anlatıp kırık baston parçasını avukata gösterdi.

Bay Utterson Hyde'ın adını duyunca zaten tedirgin olmuştu. Kırık parçayı gördüğünde yıllar önce Jekyll'a kendisinin hediye ettiği bastonu hemen tanıdı.

"Bu Bay Hyde ufak tefek biri mi?" diye sordu.

"Kadının anlattıklarına bakılırsa, hayli ufak tefek, çok lanet bir adammış," dedi komiser.

Utterson biraz düşündükten sonra başını kaldırıp, "Benimle arabama gelirseniz komiser," dedi, "sanırım sizi onun evine götürebilirim."

Sabahın dokuzu olmuştu. Mevsimin ilk sisli günüydü.* Koyu, kahverengi bir sis perdesi ortalığa çökmüştü. Fakat devamlı esen rüzgâr bu sisi sürüklüyor, dağıtıyordu. Araba o sokaktan bu sokağa ilerlerken Bay Utterson alacakaranlığın değişik, harikulade tonlarını gözlemledi; şurada akşamdan kalma bir karanlık, burada, tuhaf bir guruplaşmanın ışığıymış gibi, zengin, açık kahverengi pırıltı ve zaman zaman dağılan sis tabakasının arkasından beliren gün ışığı. Bu değişen renklerle dolu Soho Caddesi, çamurlu yolları, üstü başı dökülen insanları, hiç söndürülmeyen ve yeniden bastıran yas dolu karanlığa direnme gücü olmayan lambalarıyla, avukata bir kâbus şehrine aitmiş gibi göründü. Düşünceleri karanlığa boğulmuştu; yol arkadaşına göz ucuyla baktığında, bazen en dürüstü bile harcayan kanunların ve kanun adamlarının ürperticiliğini hissetti hafiften.

Araba verilen adrese doğru ilerlerken, sis biraz kalktı. Pis bir sokak, büyük bir meyhane, sade bir Fransız lokantası, ucuz ıvır zıvır satan bir dükkân, yanında sebze meyve satan bir başka dükkân, kapı önlerinde yamalı giysiler içinde oynayan çocuklar, ellerinde anahtarlarıyla sabah gezmesi için yollara düşmüş, farklı milletler-

---

* Londra'nın meşhur sislerinin temel sebebi o dönemde kullanılan kömürün sebep olduğu dumanlar ve kükürt dioksitti. On dokuzuncu yüzyılın başında kullanılmaya başlanan gazlı sokak lambaları ise bu yoğun sis ve hava kirliliğine karşı pek bir etki gösteremiyordu, haliyle sokaklar çoğunlukla karanlıktı. *–yhn*

den birçok kadın... Bir an sonra yoğunlaşan, toprak kadar kahverengi sis tabakası, manzarayı tekrar perdeledi. Henry Jekyll'ın gözdesinin evine gelmişlerdi. Bir milyon sterlinlik bir mirasa konacak olan adamın evine.

Donuk suratlı, kır saçlı, yaşlı bir kadın kapıyı açtı. Yüzünden kötülük ve riyakârlık akıyordu ancak davranışları kibar ve saygılıydı. Evet, burası Bay Hyde'ın eviydi ama kendisi şu anda evde yoktu, gece geç gelmişti fakat bir saat bile kalmadan yeniden çıkmıştı, bunda garip bir taraf yoktu; düzenli alışkanlıklara sahip biri değildi, genelde eve gelmezdi, örneğin onu en son iki ay önce görmüştü.

Avukat, "Pekâlâ, o zaman evi gezelim," dedi. Kadın itiraz etmeye kalkışınca, "Sanırım yanımdaki şahsın kim olduğunu size söylemeliyim," diye ekledi. "Kendisi Scotland Yard emniyet müfettişlerinden Newcomen."

Kadının yüzünde insanda tiksinti uyandıran bir neşe parladı: "Ah!" dedi, "başı dertte demek? Ne yaptı?"

Bay Utterson ve müfettiş bakıştılar. "Pek saygın biri değil galiba," dedi müfettiş ve ekledi: "Şimdi sayın hanımefendi, izin verin de evi bir gezelim."

Bu yaşlı kadın da olmasa tümüyle bomboş kalacağı anlaşılan koskoca evde, Bay Hyde, sadece birkaç odayı işgal etmişti ama bunlar gayet zevkli, lüks bir biçimde döşenmişti: İçi şarap şişeleriyle dolu bir dolap, gümüş bir tabak, şık masa örtüleri; duvarda da (Utterson'ın tahmininde) sanattan anlayan bir adam olan Henry Jekyll tarafından hediye edilmiş bir tablo; güzel renklerde ve uzun tüylü çeşitli halılar. Fakat her iki oda da aceleyle âdeta kısa bir süre önce yağmalanmış gibiydi. Kıyafetler yerlere atılmıştı, cepleri ters çevrilmiş bir haldeydi, kilitli çekmeceler ise açıktı ve bir sürü kâğıt yakılmış gibi ocak küllerle doluydu. Müfettiş, bu kül yığınının arasından, alevlere karşı koymuş yeşil renkli bir çek koçanını çekip çıkardı. Bastonun kayıp parçası da kapının arkasında bulundu. Bu şüpheleri doğrulayan önemli bir ipucuydu, müfettişin yüzü güldü. Bankaya gidip katilin hesabında binlerce sterlin olduğunu görünce müfettişin keyfi iyice yerine geldi.

Müfettiş, Bay Utterson'a dönerek, "Şüpheniz olmasın, artık avucumun içinde sayılır. Aklını kaçırmış herhalde yoksa bu baston parçasını geride bırakmaz, çek defterini de yakmaya kalkmazdı. Çünkü para hayattır. Bankaya gelip hesabından para çekmesini beklemekten başka yapacak bir şey yok," dedi.

Fakat bu o kadar da kolay olmayacaktı çünkü Bay Hyde'ı tanıyan çok azdı. Hatta hizmetçisi bile onu sadece iki defa görmüştü, ailesinin izini sürmek imkânsızdı, adamın bir fotoğrafı bile yoktu, gören birkaç kişinin tarifi de sıradan gözlem yapanlarda olduğu gibi epey farklıydı. Hepsinin anlaştıkları tek nokta vardı; o da bu kaçağın görenlerin üzerinde bıraktığı, kolay kolay dile getirilemeyen bozukluk, çarpıklık hissiydi.

Mektup Olayı

O gün öğleden sonra geç saatlerde Bay Utterson, Dr. Jekyll'ı ziyarete gitti. Poole onu karşılayarak hemen mutfaktan geçirip bir zamanlar bahçe olarak kullanılan avluya, oradan da doktorun laboratuvarı olarak bilinen ayrı binaya götürdü. Doktor, bu evi ünlü bir cerrahın vârislerinden satın almıştı. Kendisi, anatomik araştırmalardan çok kimya üstüne çalışmayı sevdiğinden bahçenin sonunda yer alan bu binanın düzenini değiştirmişti. Avukat arkadaşının evinin bu bölümüne ilk kez kabul ediliyordu. Zindanı andıran, hiç penceresi olmayan yapıyı merakla inceledi; bir zamanlar hevesli öğrencilerle ama şimdi derin bir sessizlikle dolu salondan geçerken, tatsız bir yabancılık hissiyle etrafı süzdü: Kimya deneylerinde kullanılan malzemeler masalara saçılmış, yerler süprüntüler ve paket samanlarıyla kaplı, puslu pencereden ince bir ışık sızıyor. En uçta kırmızı çuhayla kaplı bir kapıya uzanan merdivenler vardı, Bay Utterson sonunda bu kapıdan geçip doktorun odasına girdi. Burası başka mobilyaların yanı sıra cam kapaklı yüksek dolaplarla çevrili, büyük bir ayna ve ofis masasının bulunduğu, parmaklıklı üç tozlu penceresi avluya açılan büyük bir odaydı. Şöminede ateş yakılmıştı, şöminenin üstündeki rafın üstüne sisin yoğun olduğu evlere özgü bir lamba yerleştirilmişti. Dr. Jekyll şöminenin yamacında bir koltuğa çökmüş bir haldeydi. Ölümcül bir hastalığa yakalanmış gibi görünüyordu. Ziyaretçisini karşılamak için ayağa kalkmadı, soğuk elini uzattı ve her zamankinden farklı bir ses tonuyla selamladı.

Poole ikisini yalnız bırakır bırakmaz, "Şimdi," dedi Bay Utterson, "herhalde haberi duydun, değil mi?"

Doktor ürperdi. "Gazeteci çocuklar meydanda bas bas bağırıyor," dedi. "Yemek odamdan duyuluyor sesleri!"

"Bir tek sözüm var!" dedi avukat. "Carew benim müvekkilimdi, sen de öylesin. Ne yaptığımı bilmek istiyorum. Bu herifi saklayacak kadar aklını kaçırmamışsındır umarım."

Doktor haykırdı: "Yemin ederim ki," dedi, "onunla bir daha asla görüşmeyeceğim. Onurum ve şerefim üzerine yemin ediyorum, onunla bir ilgim kalmadı. Her şey sona erdi. Zaten artık onun da benim yardımıma ihtiyacı yok. Onu benim kadar iyi tanıyor olamazsın. O güvende. Tamamıyla güvende; bu sözümü unutma, artık onun hakkında bir tek söz daha duyulmayacak," dedi.

Avukat keyifsizce dinledi onu. Dostunun bu heyecanlı hali onu huzursuz etmişti. "Ona çok güveniyorsun," dedi. "Kendi iyiliğin için umarım yanılmıyorsundur. Unutma, bu mesele mahkemelik olursa, senin de adın karışacak."

"Ona kesinlikle güveniyorum," diye yanıtladı Jekyll. "Elimde çok sağlam delillerim var ancak şu anda bunları açıklayamam. Ama bir konuda bana yardımcı olmanı istiyorum. Bir mektup... bir mektup aldım ama polise haber verip vermemek konusunda tereddütlüyüm. Bu mektubu sana teslim etmek istiyorum, Utterson; yerinde bir karar vereceğine inanıyorum, sana güvenim sonsuz."

"Sanırım, bu mektubun onu ele vereceğinden korkuyorsun?" diye sordu avukat.

"Hayır," dedi Jekyll. "Hyde için kaygılandığım falan yok. Onunla bütün ilişiğimi kesmiş bulunuyorum. Benim asıl korkum, bu pis işe adımın karışacak olması."

Utterson bir an için durakladı, dostunun sadece kendi saygınlığını düşünecek kadar bencil bir yaklaşım içinde olmasına şaşırmış, aynı zamanda da rahatlamıştı. "Evet," dedi sonunda, "şu mektubu bir görelim o zaman..."

Mektup tuhaf ve dik harfli bir el yazısıyla yazılmış, Edward Hyde tarafından imzalanmıştı. Hyde mektubunda, cömertliğine adaletsiz karşılık verdiği vasisi Jekyll'a güvenliği için kaygılanmamasını, kaçabilmesi için güvenilir imkânlara sahip olduğunu açık-

ça belirtiyordu. Bu mektup avukatı rahatlatmıştı. Bu yakınlığın renginin beklediğinden daha farklı tonda olduğunu yeterince belirtiyordu. Hatta önceki bazı şüpheleri için kendini suçladı.

"Zarf sende mi?" diye sordu.

"Hayır, yaktım," diye yanıtladı Jekyll. "Düşüncesiz davrandım, biliyorum ama zarfın üzerinde herhangi bir pul ya da damga yoktu. Mektup elden teslim edilmişti."

"Mektup bu gece bende kalabilir mi? Oturup sakin kafayla düşünmek istiyorum," diye sordu Utterson.

"Beni bütünüyle yargılamanı istiyorum. Kendime güvenim kalmadı Utterson," diye yanıtladı Jekyll.

Avukat, "Peki, düşüneceğim," dedi. "Son bir şey soracağım. Vasiyetnamene kaybolmanla ilgili o maddeyi eklemeni isteyen Hyde mıydı?" diye sordu.

Doktor ani bir karamsarlık nöbetine yakalanmış gibi görünüyordu, sadece başını evet anlamında sallamakla yetindi.

"Biliyordum," dedi Utterson. "Niyeti seni öldürmekti Jekyll, ucuz atlattın."

"Tahmin ettiğinden fazla şey atlattım," dedi doktor hüzünle, "ben dersimi aldım. Tanrım... Utterson, hem de çok iyi bir ders, bir bilebilsen!" Ve bir an için yüzünü elleriyle kapattı.

Utterson doktoru bırakarak odadan çıktı. Evden çıkmadan önce Poole ile ayaküstü biraz konuştu. "Aklıma gelmişken," dedi, "bugün elden bir mektup gelmiş sanırım. Mektubu getiren nasıl biriydi, dikkat ettin mi?" Ancak Poole postayla gelenler dışında elden hiçbir mektup gelmediğine emindi; "Zaten onlar da reklam ve tanıtım mektuplarıydı," diye ekledi.

Bu haberle avukatın korkuları yinelendi. Mektup, laboratuvar kapısından teslim edilmiş olmalıydı. Belki de Jekyll'ın çalışma odasında kaleme alınmıştı. Eğer durum buysa, başka türlü muhakeme edilmesi, daha dikkatli ele alınması gerekiyordu. Dışarı çıktığında gazeteci çocuklar hâlâ koşturarak kısık sesleriyle bağırmaktaydılar. "İkinci baskı çıktı... Yazıyorrr... Parlamento üyesinin tüyler ürpertici ölümünü yazıyor." Bu bir dostun ve müvekkilin ölüm haberiydi ve

o da skandalın öbür ucundaki batağın bir başka dostu daha içine çekmesine izin veremezdi. En azından nazik bir karar vermesi gerekiyordu. Genelde kararlarını tek başına verebilecek kadar kendine güveni olan bir insandı ama nedense bu kez yardıma ihtiyaç duyuyor, birilerine danışmak istiyordu. Doğrudan fikir almaktan çok, bir yolunu bulup belki de işine yarayacak birkaç söz duyabilirdi.

Çok geçmeden evine vardı, karşısındaki koltukta baş kâhyası Bay Guest olduğu halde şöminesinin yanına geçip oturdu. Aralarında, şömineye biraz dikkatli bir uzaklıkta, evin mahzeninde bekletilmiş, yıllardır güneş yüzü görmemiş değerli bir şarap duruyordu. Boğucu sis hâlâ şehrin üzerine yayılmış uyuyor, sokak lambalarının ışığı, sis bulutlarının arasında yakutlar gibi parıldayarak caddeyi aydınlatıyordu. Ortalığı karartan bu bulut örtüsünün içinden, şehrin ana damarlarında akan hayatın kuvvetli bir rüzgârın uğultusuna benzer gürültüsü geliyordu. Fakat oda ocağın ışığıyla şenlenmişti. Şarap şişesinin içindeki asitler uzun zaman önce çözülmüştü; lekeli pencerelerdeki renkler zenginleşirken, şahane boyaları zaman içinde yumuşamıştı, yamaçlardaki bağlardan gelen sıcak sonbahar esintisi Londra'nın sisini dağıtmaya hazırdı. Avukat farkına varmadan gevşemiş, rahatlamıştı. Bay Guest kadar sırlarını açtığı başka biri yoktu, ancak bunların ne kadarının gizli kaldığından emin değildi. Guest iş için doktorun evine sık sık gidip gelirdi. Poole'u tanıyordu. Bay Hyde'ın bu evle ilişkisi hakkında bir şeyler duyması imkânsızdı. Hatta belki bu konuyla ilgili birkaç yorum da yapabilirdi. Hem şu Hyde'ın haklarıyla ilgili gizem dolu mektubu göstermesi iyi olmaz mıydı? En önemlisi Guest el yazılarını tanımlamakta usta olduğu için doğal ve zorunlu adımı tayin edemez miydi? Ayrıca kâhya tam danışılacak insandı, böyle ilginç bir belgeyi okuyup da bir yorumda bulunmaması imkânsızdı. Onun yorumu da, Utterson'ın önünde belki yeni bir kapı açabilirdi.

"Şu Sör Denvers olayı da çok acı doğrusu!" dedi.

"Evet efendim, gerçekten öyle. Herkes bu olaya çok üzüldü," dedi Guest. "Bunu yapan aklını yitirmiş olmalı."

"Bu konuda ne düşündüğünüzü bilmeyi isterdim," dedi Utterson. "Elimde bir belge var. Hem de katilin kendi el yazısıyla yazılmış. Yalnız bu aramızda kalmalı çünkü henüz bunu ne yapacağıma karar vermedim. Epey pis bir iş. İşte, bir katilin el yazısı... Tam size göre bir iş."

Guest'in gözleri heyecanla parladı. Mektubu eline alarak merakla incelemeye koyuldu. Bir süre sonra: "Hayır, efendim," dedi, "bu hiç de aklını yitirmiş bir adamın el yazısına benzemiyor... Ama tuhaf bir el yazısı."

Avukat, "Ve her açıdan da çok tuhaf bir yazar," dedi.

Tam o sırada hizmetçi elinde bir pusulayla odaya girdi.

"Bu Dr. Jekyll'dan mı, efendim?" diye sordu kâhya. "Yazı hiç de yabancı gelmedi de. Özel bir şey değilse eğer..."

"Beni yemeğe davet ettiğini yazıyor sadece. Niye sordunuz? Görmek ister misiniz?" diye yanıtladı Utterson.

"Bir dakika efendim, teşekkür ederim." Guest kâğıdı aldı, dikkatle elindeki mektupla karşılaştırmaya başladı. Sonunda ikisini de Utterson'a uzattı, "Teşekkür ederim efendim. Gerçekten de ilginç bir el yazısı," dedi.

Bir süre konuşmadılar. Sonunda içi içini yiyen Utterson, "Guest, neden o iki yazıyı karşılaştırma ihtiyacı duydun?" diye sordu.

Guest, "Efendim," dedi, "iki yazı arasında bir benzerlik var, iki yazı da birçok yönden aynı; sadece eğimleri farklı."

"Çok garip," dedi Utterson.

"Dediğiniz gibi çok garip," diye tekrarladı Guest.

"Bu pusuladan sana hiç bahsetmedim," dedi Utterson.

"Evet, efendim," dedi kâhya. "Anlıyorum."

Utterson o gece yalnız kalır kalmaz iki yazıyı da kasasına kilitledi, hem de bir daha çıkarmamak üzere. "Ne!" diye düşündü. "Henry Jekyll bir katili korumak için sahtekârlık yapıyor, olacak iş değil." Damarlarındaki kanın donduğunu hissetti.

Dr. Lanyon'ın Başından Geçen Garip Bir Olay

Zaman geçip gidiyordu; Sör Danvers'ın öldürülmesi tüm Londra'yı derinden sarstığı için katili bulana binlerce pound ödül vaat edilmişti. Ama Bay Hyde, polisin elinden yer yarılmış da içine girmiş gibi kurtulmuştu. Geçmişine dair birçok şey ortaya çıkarılmıştı. Gerçekten; bu kaba adamın zalimliği, vahşi yaşamı, tuhaf dostları, işiyle ilgili olarak çevresini saran nefret dalgasına dair bazı rezil öyküler ortaya çıkmıştı, ama adamın yeri konusunda bir tek fısıltı bile yoktu. Cinayet sabahı Soho'daki evinden çıkmış, sonra da izini kaybettirmişti. Olayın üzerinden biraz zaman geçince, Utterson'ın endişesi yavaş yavaş yerini sükûnete bıraktı. Ona göre Bay Hyde'ın ortadan kaybolması, Sör Danvers cinayeti için fazladan ödenmiş bir bedeldi. Artık kötülüğün baskısı ortadan kalkmış olduğundan Dr. Jekyll için yeni bir hayat başlamıştı. Adam kabuğundan sıyrılmış, dostluklarını tazelemiş, davetten davete koşar olmuş, öteden beri yardımseverliğiyle tanınırken diniyle de ilgilenmeye başlamıştı. Çok meşguldü, sık sık açık havaya çıkıyor, çevresine iyilikler yapıyordu. Yaptıklarının farkındaymış gibi yüzü huzurlu ve parlaktı. İki aydan fazla bir süre, doktor böyle huzur içindeydi.

8 Ocak'ta Utterson, küçük bir grupla doktorun evine akşam yemeğine davet edilmişti. Doktor Lanyon da davetliler arasındaydı. Ev sahibi, tıpkı eski günlerde, ayrılmaz bir üçlü oldukları zamanlardaki gibi mutlu, bir ona bir Lanyon'a bakmaktaydı. Ancak ayın 12'sinde ve 14'ünde Jekyll, avukatın görüşme isteklerini geri çevirdi. "Doktor kendini eve kapattı," dedi Poole, "kimseyle görüşmek istemiyor."

Utterson ayın 15'inde üçüncü kez doktorun evine gitti ama gene reddedildi. İki aydan beri neredeyse her gün görüştükleri için arkadaşının bu inzivaya çekilmeye kararı, içinde yeniden karamsarlık hislerinin uyanmasına neden oldu. Beşinci gece Guest ile akşam yemeği yedi; altıncı akşam da Lanyon'a gitti.

En azından burada kapılar yüzüne kapatılmamıştı ancak o akşam doktorun görünüşündeki bazı değişiklikler huzurunu kaçırmıştı. Sanki ölüm ilanı açıkça adamın yüzüne yazılmıştı. Lanyon'ın sağlıkla parlayan yüzü solgun ve sapsarıydı. Çökmüş, bir deri bir kemik kalmıştı. Belirgin biçimde kelleşmiş, yaşlanmıştı. Ancak daha da kötüsü, Lanyon'ın gözlerine ve davranışlarına yerleşen derin korkunun izleriydi. Ölmekten korkuyor olamazdı, ama Utterson'da bıraktığı izlenim tam da buydu. "Evet, Lanyon bir doktor, kötü bir hastalığın pençesine düşmüş ve sayılı günü kalmışsa bunu elbette biliyordur. Bu kaldıramayacağı kadar ağır bir yük," diye geçirdi içinden. Arkadaşına onu pek iyi görmediğini söylediğinde, Lanyon'ın ağzından derin bir sükûnetle, ölüme mahkûm olduğunu açıklayan sözler döküldü.

"Çok sarsıldım," dedi, "iyileşemeyeceğim. Ancak birkaç hafta daha yaşayabilirim. Güzel bir hayatım oldu. Tadını çıkardım. Evet azizim, hayatı severim; her zaman da sevdim. Bazen keşke yapılabilecek bir şey olsaydı, diye düşünüyorum."

"Jekyll da hasta, onunla görüşüyor musun?" diye sordu Utterson.

Lanyon'ın yüzündeki ifade bir anda değişiverdi. Titreyen elini kaldırarak, "Hayır, onu ne görmek ne de sesini duymak istiyorum," dedi, yüksek ve titrek bir sesle, "Doktor Jekyll ile hiçbir ilişkim kalmadı artık. Benim için o artık bir ölü. Senden rica ediyorum, benim için ölmüş olan birinin adını ağzına alma yanımda."

Utterson cıkcıkladı, bir süre konuşamadı, sonra "Bir şeyler yapabilir miyim?" diye sordu. "Üçümüz çok eskiden beri iyi dostuz Lanyon. Yeniden böyle dostluklar kurmaya ömrümüz yetmez."

"Hiçbir şey yapılamaz," dedi Lanyon. "Git ona sor!"

"Beni de evine kabul etmiyor ki."

"Buna hiç şaşırmadım. Utterson, belki bir gün... Ben öldükten

sonra bir gün... Bununla ilgili her şeyi öğrenirsin. Sana bunu ben anlatamam. Bu arada... oturup havadan sudan konuşacaksak lütfen kal. Ama bu konuyu deşmeye niyetliysen git, Tanrı aşkına lütfen git! Çünkü buna artık katlanamıyorum," diye cevap verdi.

Utterson eve döner dönmez Jekyll'a bir mektup yazmaya koyuldu. Mektubunda, doktorun kendisini eve almamasından duyduğu üzüntüyü belirtip Lanyon ile aralarının açılmasına neyin sebep olduğunu sordu. Ertesi gün Jekyll'dan çok dokunaklı, biraz karamsar, biraz anlaşılmaz ve epey uzun bir mektup aldı. Lanyon'la aralarında yaşananlar tamir edilemez gibi görünüyordu. "Bu eski dostumuzu suçlamıyorum," diye yazmıştı doktor. "Ancak bir daha görüşmemek konusunda onunla aynı fikirdeyim. Artık kendimle baş başa yaşamaya karar vermiş bulunuyorum. Kapım herkese kapalı olacak, sana bile... Lütfen buna şaşırma, dostluğumdan şüphe etme. Bırak kendi seçtiğim karanlık yolda tek başıma yürüyeyim. Kendi yarattığım ve adlandıramadığım bir tehlike nedeniyle kendimi cezalandırıyorum; eğer günahkârların en büyüğüysem, çilekeşlerin de en büyüğüyüm. Dünyanın bu kadar insanlıkdışı acı ve dehşet kapsadığı asla aklıma gelmezdi. Yapabileceğin tek şey var, Utterson. Beni kendi halime bırak, suskunluğuma saygı göster." Utterson şaşırmıştı; daha bir hafta öncesine kadar, Hyde'ın o uğursuz gölgesi aradan çekilmiş, doktor her şeyi unutmuş, dostlarının arasına, eski işlerine geri dönmüştü. Daha bir hafta önce huzur ve onur vadeden bir çağ onlara tebessüm ediyordu, şimdiyse bir anda kafasındaki o dostluk, o iç huzuru ve hayatının tüm akışı çökmüştü. Sanki deliliğe varacak hazırlıksız ve büyük bir değişim yaşamıştı; ama Lanyon'ın davranışlarıyla sözlerine bakılırsa, bunun daha derin ve başka bir sebebi olmalıydı.

Bu mektuptan bir hafta sonra Lanyon yatağa düştü, on beş güne kalmadan da vefat etti. Arkadaşının ölümünden çok etkilenen Utterson, cenaze töreninden sonra kendisini çalışma odasına kapattı. Mum ışığının melankolisinde oturup ölen dostunun üstünü kendi el yazısıyla yazıp mührüyle damgaladığı ve kendisine bıraktığı zarfı çıkararak önüne koydu. Zarfın üzerinde, büyük harflerle, "ÖZELDİR. G. J. Utterson'a ELDEN" yazılıydı. Zarfın üzerinde bir de not

vardı: "G. J. Utterson'ın benden önce ölmesi halinde zarf, açılıp *okunmadan* yok edilecektir." Avukat zarfı açmaya çekiniyordu. "Bugün bir dostumu toprağa verdim," diye düşündü; "ya bu da bana bir dostumu daha kaybettirirse?" Sonra bu korkuyu sadakatsizlik olarak görüp mührü açtı. Zarfın içinden aynı şekilde mühürlenmiş bir zarf daha çıktı. Üzerinde de, "Dr. Henry Jekyll'ın ölümüne ya da kaybolmasına kadar açılmamak kaydıyla," yazılıydı. Utterson gözlerine inanamıyordu. Evet gene kaybolma olayı vardı. Uzun zaman önce yazarıyla tartıştığı o çılgın vasiyetnamede olduğu gibi burada da Jekyll'ın ortadan kaybolması ihtimali üzerinde durulmuştu. Ama vasiyetnamedeki o malum madde, Hyde denilen adam tarafından eklenmişti, amacı da belli ve ürkütücüydü. Peki ya bu neydi? Lanyon ne diye Jekyll'ın ortadan kaybolması ihtimali üzerinde duruyordu? Utterson bir an hiçbir şeyi umursamadan zarfı açarak bu esrar perdesini aralamak istedi. Ancak meslek onuru ve kaybettiği dostunun bu son isteğini yerine getirmekle yükümlü olduğu düşüncesi onu alıkoydu. Zarfı aldı, kasasının en kuytu köşesine yerleştirdi.

Merakı gidermek başka şeydi; yenmek başka şey. O günden sonra Utterson'ın, yine hayatta kalan arkadaşının yanında olmayı aynı hevesle istediğine şüphe yoktu. Onun hakkında olumlu şeyler düşünüyordu ancak düşünceleri rahatsız edici ve korkutucuydu. Ama ona arada bir uğrayıp da eve kabul edilmediğinde, içinden rahat bir nefes almıyor da değildi. Dostunun kendini tutsak ettiği o eve girip gizemli münzeviyle oturup konuşmaktansa, şehrin havası ve gürültüsüyle kuşatılmış olarak Poole ile kapı eşiğinde konuşmayı yeğliyordu. Poole'un ona verdiği haberler de pek hoş değildi. Doktorun davranışları gittikçe tuhaflaşıyordu. Artık laboratuvarının üstündeki çalışma odasına daha uzun saatlerle kapanıyordu. Hatta zaman zaman orada uyuduğu bile oluyordu. Yorgun ve bitkin görünüyordu. İyiden iyiye sessizleşmişti. Okumuyordu. Sanki aklını meşgul eden bir şeyler vardı. Utterson her ziyaretinde aynı haberleri almaktan usanmış, dostunun evine daha seyrek uğrar olmuştu.

Penceredeki Olay

Bir pazar sabahı Utterson ve Einfeld yine her zamanki yürüyüşlerinden birini yaparken, kendilerini o arka sokakta buluverdiler. Bakımsız binanın kapısının önüne vardıklarında ikisi de durup bir bakmadan edemedi.

"Eh," dedi Einfeld, "Bu olay da böylece kapandı işte. En azından Bay Hyde'ı bir daha görmeyeceğiz."

"Umarım dediğin gibi olur," dedi Utterson. "Onu bir kez gördüğümü ve seninle aynı nefret duygusunu paylaştığımı sana söylemiş miydim?"

"Onu görüp de içinde nefret duygusu uyanmayacak adam yoktur," diye yanıtladı Einfeld. "Kimbilir benim ne kadar aptal olduğumu düşünmüşsündür. Meğer burası Dr. Jekyll'ın evinin arka kapısıymış. Bunu da ufak bir dikkatsizliğin sayesinde yeni öğrendim."

"Demek artık biliyorsun?" dedi Utterson. "Hadi o halde, avluya girelim ve pencerelere bir göz atalım. Doğrusu zavallı dostum Jekyll için endişeleniyorum. Uzaktan da olsa bir dostunun yanında olmasının onun için iyi olacağını düşünüyorum."

Avlu epey serin, biraz da rutubetliydi ve henüz çok erken olmasına karşın loştu. Oysa gökyüzü, batan güneşin ışıklarıyla hâlâ pırıl pırıldı. Binanın bu cephesinde yer alan üç pencereden ortadaki aralık bırakılmıştı. Utterson kederli bir mahkûm gibi, yüzünde derin bir hüzünle pencerenin önünde oturan Jekyll'ı fark ederek heyecanlandı.

"Jekyll, sensin ha!" diye bağırdı. "Nasıl, biraz daha iyi misin?"

"Çok kötüyüm, Utterson." Doktorun sesi kederliydi. "Çok kötü. Neyse, Tanrı'ya şükür çok sürmeyecek."

"Kendini eve hapsettiğin için tüm bunlar," dedi avukat. "Biraz dışarı çıkıp kan dolaşımını canlandırman lazım. Tıpkı Bay Einfeld'le benim gibi. (Bu benim kuzenim –Bay Einfeld– Dr. Jekyll.) Hadi, şapkanı al da bizimle gel, biraz dolaşalım."

Jekyll iç geçirerek, "Çok naziksiniz. Gerçekten, gelebilmeyi isterdim, hem de çok... Ama, hayır yapamam. Buna cesaret edemem. Utterson, gene de şunu bilmeni istiyorum, seni gördüğüme çok sevindim. Bu gerçekten büyük bir zevk. Sizi ve Bay Einfeld'ı yukarı buyur etmek isterdim ama burası hiç de uygun değil," dedi.

Utterson iyi niyetle, "Ne yapalım," dedi, "en iyisi bizim burada kalarak seninle buradan sohbet etmemiz."

Doktor gülümsedi ve, "Ben de bu teklifi getirecektim," dedi. Ama bir anda yüzünü derin bir korku ve endişe kapladı, dudaklarındaki gülümseme silinivermişti. Bir an için gördükleri bu ani değişim Utterson ile Einfeld'ın kanını dondurdu. Sonra, pencere yine aniden kapatıldı ve Jekyll ortadan kayboldu. Ama bu bir anlık görüntü yeterliydi, iki adam hiç konuşmadan avluyu terk ettiler. Sokak boyu sessizlik içinde yürüdüler. Pazar olmasına karşın kalabalık ve gürültülü ana caddeye ulaştıklarında Utterson dönüp arkadaşına baktı. İkisinin de yüzü sapsarı kesilmişti, gözlerindeki korku kendini belli ediyordu.

"Tanrım sen günahlarımızı bağışla, bizleri affet!" dedi Utterson.

Einfeld da onu onaylarcasına başını salladı ve tekrar sessizlik içinde yola koyuldular.

Son Gece

Utterson, akşam yemeği sonrası, salonda şöminenin başına geçmiş otururken, Poole'un kendisini beklenmedik şekilde ziyaret etmesine şaşırdı.

"Özür dilerim Poole ama hangi rüzgâr attı seni buraya?" diyen Utterson, adama bir kez daha baktı, "Seni rahatsız eden nedir?" diye ekledi. "Doktor hasta mı?"

"Bay Utterson," dedi kâhya, "kötü bir durum var."

"Tamam, otur şöyle, al, bir kadeh şarap iç," dedi avukat. "Şimdi, bir nefes al, bana açıkça ne istediğini söyle."

"Efendim, doktorun ne durumda olduğunu biliyorsunuz; kendisini o odaya nasıl hapsettiğini de. Şey, kendini tekrar odaya kilitledi ve bu hiç hoşuma gitmiyor, hem de hiç. Bay Utterson, efendim, korkuyorum."

"Söyle bana, açıkça anlat, korktuğun nedir?" diye sordu avukat.

Poole soruyu duymamış gibi devam etti: "Bir haftadır korku içindeyim. Dayanamayacağım artık."

Adamın hali sözlerini fazlasıyla doğruluyordu, gerçekten de çok büyük bir korku içinde olduğunu göstermekteydi. Poole bir kez bakmıştı avukatın yüzüne. Şimdi de, dizlerinin üstündeki ellerinin arasında tuttuğu şaraba dokunmadan gözlerini odanın bir köşesine odaklamış halde duruyordu. "Artık dayanma gücüm kalmadı efendim," diye tekrarladı.

"Poole," dedi avukat, "bir derdin olduğu açıkça görülüyor. Kötü bir şey olduğu belli. Hadi ne olduğunu bana anlatmayı dene."

"Bir şeyler dönüyor, hissediyorum," dedi Poole, boğuk bir sesle.

"Kötü bir şey mi?' diye bağırdı avukat. Fazlasıyla kaygılanmış

ve bunun sonucunda da öfkelenmişti. "Ne gibi kötü bir şey? Ne demek istiyorsun Poole?"

"Söylemeye cesaret edemem, efendim. Benimle gelip kendi gözünüzle görmek ister misiniz?"

Utterson hiç cevap vermeden yerinden kalktı, şapkasıyla paltosunu aldı. Kâhyanın yüzünde oluşan ferahlama ifadesini şaşkınlıkla izledi. Poole bir yudum bile içmediği şarabını masaya bırakarak peşine takılınca şaşkınlığı daha da arttı.

Soğuk, sert ve mevsime uygun bir mart gecesiydi. Solgun ay sanki rüzgârın eğdiği son derece ince ve şeffaf, uçan bir enkaz gibi yan yatmıştı. Rüzgâr konuşmayı güçleştiriyor, yanaklarına kan hücum etmesine neden oluyordu. Rüzgâr tüm yolcuları süpürmüşçesine sokaklar bomboştu. Utterson, Londra'nın bu bölümünü daha önce hiç bu kadar tenha görmemişti. Keşke tam aksi olsaydı, diye düşündü. Her gün yanından geçip gidenleri görmeyi ve onlara dokunmayı hayatında hiç bu kadar fazla istememişti; çünkü ne kadar kendini zorlasa da büyük bir tehlikenin yaklaşmakta olduğunu hissediyor, korkuyordu. Meydana vardıkları zaman, her yer toz duman içindeydi ve bahçedeki ağaçların dalları rüzgârda sallanıyor, parmaklıklara çarpıp duruyordu. Hep bir iki adım önden giden Poole, bir an yolun ortasında durdu, ısıran rüzgâra rağmen şapkasını çıkarıp kırmızı mendiliyle alnında biriken teri sildi fakat buraya ne kadar aceleyle gelmiş olsa da, harcadığı çabanın terini değil, onu boğan bir ıstırabın nemini silmişti alnından. Yüzü bembeyaz, sesi boğuk ve kısıktı.

"Evet, efendim," dedi, "işte geldik. Tanrım, umarım kötü bir şey olmamıştır."

"Umarım, Poole," dedi avukat.

Kâhya ihtiyatla kapıyı çaldı. Kapı aralandı, emniyet zinciri çıkarılmamıştı. İçeriden, "Poole, sen misin?" diye soruldu.

"Her şey yolunda," dedi Poole. "Kapıyı aç."

İçeri girdiler. Evin içi epey aydınlıktı. Evin kadın-erkek tüm çalışanları, bir koyun sürüsü gibi yanan ocağın başına toplanmıştı. Utterson'ı gören bir hizmetçi kız sinir krizi geçirircesine sızlanma-

ya başladı. Aşçı kadın ağlıyordu. "Tanrım sana şükürler olsun! Bay Utterson!" diye bağırarak sarılacakmış gibi adama doğru atıldı.

Avukat aksi bir ifadeyle, "Ne var? Niye toplandınız buraya?" diye çıkıştı. "Efendiniz görseydi hiç hoşlanmazdı, eminim."

"Hepsi korkuyor, efendim," dedi Poole.

Sonra uzun bir sessizlik oldu. Kimse ağzını açmıyordu. Bir tek, halen yüksek sesle ağlayan hizmetçi kızın sesi duyuluyordu.

Poole, kendisinin de sinirlerinin çok bozuk olduğunu belli eden bir sesle, "Kes sesini!" dedi kıza. Ama, kızın birdenbire daha yüksek sesle ağlamaya başlaması, zaten sinirleri yıpranan hizmetçilerin daha da gerilmelerine yol açmıştı. Kâhya, aşçı yamağına dönerek, "Oğlum, bana bir şamdan getir hemen. Şu işi halledelim artık," dedi; şamdanı aldı, Utterson'dan kendisini izlemesini rica etti ve onu arka bahçeye götürdü.

"Şimdi, efendim," dedi Poole, "elinizden geldiğince sessiz olun. Sadece dinlemenizi istiyorum ve fark edilmeyin. Bir de, bakın efendim, sizi fark edip de içeriye çağırırsa sakın kabul etmeyin."

Bu beklenmedik uyarı Bay Utterson'ın sinirlerini çok bozdu, öyle ki neredeyse yere düşüyordu fakat cesaretini çabuk topladı, laboratuvar binası, sandıklar ve şişelerle dolu ameliyathane boyunca kâhyayı izledi ve merdivenlerin dibine geldiler. Poole, avukata orada kalıp dinlemesini işaret etti. Şamdanı yere bırakarak merdivenleri çıkmaya başladı. Sonra, kararsız bir şekilde Jekyll'ın kırmızı çuha kaplı kapısını tıklattı.

"Efendim, Bay Utterson geldiler, sizinle görüşmek istiyorlar," diye seslendi içeri. Sonra avukata dönerek dinlemesini daha sert bir şekilde işaret etti.

İçeriden bir ses, "Söyle ona, kimseyi görmek istemiyorum," diye söylendi.

Poole amacına ulaşmış gibi, "Emredersiniz!" dedi, şamdanı kaptığı gibi Bay Utterson'ı avlu boyunca yönlendirerek ocağın çoktan söndüğü ve yerde böceklerin kaynaştığı mutfağa götürdü.

Kâhya, Bay Utterson'ın gözlerinin içine bakarak, "Lütfen, söyleyiniz, o ses efendime mi aitti?" diye sordu.

Avukatın yüzü allak bullak olmuştu, ama o da kâhyanın gözlerine bakarak, "Şey, evet, epey değişmiş," dedi.

"Değişmiş mi? Sadece değişmiş mi?" dedi kâhya. "Ben yirmi senedir bu evdeyim, hiç efendimin sesi konusunda yanılabilir miyim? Hayır, efendim, kesinlikle değil. Ortadan kaldırmışlar onu. Tam sekiz gün önceydi. Onun, Tanrı'nın adını haykıran çığlığını duyduk. O gün öldürdüler herhalde efendimi. İyi de, onun yerine geçen bu adam da *kim*? *Ne diye* orada? Bunu ancak Tanrı biliyor, Bay Utterson."

Avukat düşünceli bir ifadeyle elini ağzına götürdü. "Poole bu anlattıkların inanılacak gibi değil; çok çılgın bir hikâye. Diyelim ki dediğin gibi oldu, doktor... öldürüldü. Katilin o odada kalmasını nasıl açıklarsın? Yok, çok saçma bir şey bu. Doğrusu, benim aklım hiç yatmadı bu işe."

Poole, "Bay Utterson ikna edilmesi çok zor bir insansınız ancak inandıracağım sizi," dedi. "Bu adam ya da yaratık, artık her neyse, bir haftadır içeride, çalışma odasında. Gece gündüz, sürekli bir ilacı hatırlamaya çalışıyor, başaramadıkça da bağırıp çağırıyor. Bazen bir kâğıt parçasına bir şeyler karalayarak merdivenden aşağı, bize atıyor. Efendimin de âdeti buydu. Emirlerini böyle ilettiği çok olurdu. Bir haftadır pusulalar ve kapalı kapının dışında içeridekinin yüzünü göremedik. Kapının önüne yemek bırakmamızı istiyor, kimsecikler yokken tepsiyi odaya alıyor. Kapı hep kapalı. Evet, efendim, her gün, iki üç kez yeni siparişler verip ve şikâyetlerde bulunuyor. Şehirdeki tüm ecza depolarını dolaşıp duruyorum. Her seferinde, getirdiğim ilacı bu saf değil, diyerek geri çeviren yeni bir notla karşılaşıyorum. Sonra yeni bir notla beni başka bir ecza deposuna yolluyor. İstediği bu ilaç her ne ise, sanırım çok önemli," dedi.

"Şu not kâğıtlarından biri var mı yanında?" diye sordu Utterson.

Poole ceplerini yokladı; buruşmuş bir kâğıdı çıkarıp avukata uzattı. Avukat kâğıdı şamdana yaklaştırarak dikkatle inceledi. Notta, "Dr. Jekyll, Bay Maw ve ortaklarına saygılarını sunar. Gönderdiğiniz ilacı üzülerek iade ediyorum. Bu ilaç saf değildir ve

kullanılacağı amaç için yararsızdır. 18— yılında, Dr. Henry Jekyll için bu karışımdan büyük miktarda hazırlamıştınız. Dr. Jekyll, depolarınızı titizlikle araştırmanızı, aynı karışımdan bularak derhal göndermenizi rica eder. Fiyatının herhangi bir önemi yoktur. Mesele Dr. Jekyll için abartılmayacak derecede önemlidir." Mektup buraya kadar gayet düzgün bir biçimde kaleme alınmıştı ancak son satırlardan, mektubu yazanın içinde bulunduğu ruh hali açıkça anlaşılmaktaydı. Sözcükler âdeta karalanırcasına, alelacele yazılmıştı. "Tanrı aşkına, ilk gönderdiğiniz ilacın aynısını bulun!"

"Çok tuhaf bir not bu!" dedi Utterson ve sertçe sordu: "Poole, bu not neden zarfından çıkarılmış olarak senin elinde bulunuyor, söyler misin?"

"Efendim, Maw Ecza Deposu'nda çalışan adam öfkelenip notu yüzüme fırlatıverdi," diye cevapladı onu Poole.

"İyi ama, bu bence doktorun kendi el yazısına benziyor, sen ne dersin?" dedi avukat.

Kâhya dudak büktü, "Sanırım, benziyor evet," dedi. Ses tonu değişmişti. "Ama efendim, el yazısını boş verin, ben adamı gözlerimle gördüm!"

"Gördün mü?" diye tekrarladı avukat. "Anlat hadi, ne oldu?"

"Peki efendim," dedi Poole. "Şöyle oldu; bahçede dolanıyordum, sonra ameliyathaneye girdim. Odasının kapısı açıktı; ya ilacını aramak için ya da başka bir nedenle, sanki bir ara dışarı çıkmıştı. Orada, odanın öteki ucunda, yere eğilmiş, sepetlerin arasında bir şeyler arıyordu. Ben içeri girince başını kaldırdı, sonra bağırıp hemen merdivenlerden yukarı, çalışma odasına fırladı ve yine odasına kapandı. Onu bir an için gördüm ama görmemeyi yeğlerdim, inanın. Tüylerim diken diken oldu. Bu adam benim efendim olsaydı, neden yüzünde bir maske olsun ki? Eğer benim efendim olsaydı, neden bir fare gibi kaçsındı ki? Onca yıl hizmet ettim ona, sonra da..." Kâhya durakladı ve yüzünü sıvazladı.

"Bu anlattıklarının tümü de tuhaf şeyler," dedi Bay Utterson. "Ama, sanırım ben bir ipucu yakaladım... Poole, Sanırım efendin, yakalanan insana hem acı çektiren hem de onun biçimini değişti-

ren o hastalıklardan birine yakalandı. Biliyorum. Bu nedenle sesi değişti; bu nedenle arkadaşlarından kaçmak için maske kullanıyor; bu nedenle de zavallı, iyileşme umuduyla, kesin bir tedavi amacıyla ilaç bulmak için çıldırıyor. Umarım ümitleri boşa çıkmaz. Benim bulabildiğim tek açıklama bu. Biliyorum, bu yeterince üzücü ve düşünmesi ürkütücü, Poole, ama bu durum gayet net ve akla yatkın, ayrıca tüm ipuçları bunu gösteriyor ve bizi aşırı korkuya kapılmaktan koruyor."

Kâhyanın kafası karışmış, yüzü allak bullak olmuştu. Sonra, "Efendim, o şey benim efendim değil. Benim efendim" –burada Poole çevresine bakındı ve fısıldamaya başladı– "yapılı bir adamdır; boylu posludur. Bu adam ise kısa boylu, cüce gibi bir şeydi," dedi. Utterson, itiraz edecek oldu ama kâhya onun konuşmasına fırsat vermeden "Ah, efendim," diye haykırdı, "yirmi senedir hizmetinde çalıştığım adamı tanımaz mıyım? Boyu onu her sabah gördüğüm oda kapısının neresine geliyor, bilmez miyim? Hayır, efendim, o maskeli şey benim efendim değildi. Ne olduğunu Tanrı bilir ama Dr. Jekyll değildi. İçimden bir ses bir cinayet işlendiğini söylüyor."

"Poole," dedi avukat, "madem ortada işlenmiş bir cinayet olduğunu düşünüyorsun, bunu ortaya çıkarmak da bana düşer. Efendinin duygularına saygılı olmak istememe karşın, bu pusula karşısında şaşırdım, bu nedenle onun hâlâ hayatta olduğunu kanıtlamak için kapıyı kırmanın görevim olduğunu düşünüyorum."

Poole, "İşte şimdi oldu, çok iyi dediniz Bay Utterson," diye bağırdı.

"Pekâlâ, şimdi ikinci soruya geliyoruz, bu işi kim yapacak?"

Poole hiç duraksamadan cevapladı, "Kim olacak, tabii ki siz ve ben..."

"Anlaştık o zaman. Ne olursa olsun, sana bir zarar gelmemesi için elimden geleni yapacağım, Poole," dedi avukat.

"Ameliyathanede bir balta var, ben onu alırım," diye devam etti Poole, "siz de ocağı harlamak için kullandığımız demir çubuğu alırsınız."

Avukat kaba fakat ağır aleti eline alıp onu tarttı. "Poole," diyerek yukarıya baktı, "kendimizi tehlikeye atmak üzere olduğumuzun farkında mısın?"

"Evet, böyle de diyebiliriz, efendim."

"O halde, elimizdeki bilgileri bir daha gözden geçirelim. Açık konuşmalıyız. İkimiz de söylediklerimizden fazlasını düşünüyoruz. Tüm bildiklerini anlat. Gördüğün şu maskeli adam. Onu tanıyabildin mi?"

"Efendim," dedi Poole, "çok ani gelişti her şey, o yaratık kısa boylu, iki büklüm bir şeydi; onu tanımaya yeterli zamanım da olamadı. Eğer Bay Hyde mıydı diye soruyorsanız, evet, sanırım oydu! Anlıyorsunuz ya! Boyu posu ona benziyordu, en az onun kadar da çevikti. Zaten laboratuvar kapısından girebilecek başka kimse de yok ki! Biliyorsunuz, efendim, cinayetin olduğu zaman anahtar hâlâ ondaydı. Hepsi bu kadar da değil. Bilemiyorum Bay Utterson, siz şu Hyde denen adamla karşılaşmış mıydınız?"

"Evet, onunla bir kez konuşmuştum," dedi avukat.

"O halde siz de bizim gibi o adamda ne kadar tuhaf bir şey olduğunu biliyorsunuz. Nasıl söylesem, insanda nefret duyguları uyandıran biri o; daha doğrusu, onu görmek kanımı donduruyor, demeliyim sanırım," dedi Poole.

"Evet Poole, haklısın. Bende de aynı duyguları uyandırmıştı," diye yanıtladı avukat.

"O maskeli yaratığın bir maymun gibi çevik, zıplaya sıçraya çalışma odasına doğru kaçtığını görünce, başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Bunun bir kanıt olmadığını biliyorum Bay Utterson, bunu bilebilecek kadar eğitimliyim ama insanın hisleri vardır, size Kutsal Kitap üstüne yemin ederim ki o Bay Hyde'dı."

"Peki öyleyse," dedi avukat. "Ben de bundan korkuyordum işte. Korkarım bu işin içinde bir şeytanlık var. Eminim. Sana kesinlikle inanıyorum. Sanırım zavallı Harry gerçekten öldürüldü. (Kimbilir hangi sebeple. Sadece Tanrı bilir.) Katili de hâlâ odasında dolanıyor. Dostumuzun öcünü alalım Poole, Bradshaw'u çağır!"

Poole uşağı çağırdı. Adam koşarak geldi. Yüzü korku ve endişeden bembeyaz kesilmişti.

"Bradshaw, toparla kendini," dedi avukat. "Bu gizemin hepinizi rahatsız ettiğini biliyorum ama artık buna bir son vermek niyetindeyiz. Poole'la beraber, zorla çalışma odasına gireceğiz. Her şey yolundaysa, omuzlarım bu suçu kaldıracak kadar geniş. Ancak bazı şeyler ters gider ya da o cani camdan atlayıp kaçmaya kalkarsa, sen ve aşçı yamağı onu kıstırabilmek için aşağıda laboratuvar kapısının orada olmalısınız. Sen ve yamak köşeyi dönüp elinizde birer sopayla laboratuvar kapısının önünde yerinizi almalısınız. Oraya gitmeniz için on dakika bekleyeceğiz," dedi.

Bradshaw ayrılır ayrılmaz, avukat saatine baktı, sonra Poole'a dönerek, "Ve şimdi, Poole, işimize bakalım," dedi. Demir çubuğu koltuğunun altına alıp avluya yöneldi. Ay, bulutların arasına gizlenmişti, ortalık sessiz ve karanlıktı. Evin bu derin köşesine ancak hafif esintiler halinde girebilen rüzgâr, adımlarına uyumlu olarak ellerindeki şamdanın alevini titretmekteydi. Sonunda, daha kuytu olan ameliyathaneye geldiler. Oturup sessizce beklemeye koyuldular. Çevrelerinde Londra hüzünle uğulduyordu. İçeride, çalışma odasında, bir o yana bir bu yana yürüyen kimliği belirsiz adamın ayak seslerini dinlediler.

Poole fısıldayarak, "Duyuyorsunuz değil mi efendim?" dedi. "İşte bu şey, gün boyu böyle yürüyüp durur. Bir de bunun gecesi var tabii. Sadece ecza deposundan yeni bir ilaç geldiğinde biraz durulur gibi olur, sonra yeni baştan...Vicdan azabı çekiyor herhalde; başka ne onu bu kadar huzursuz edebilir ki? Ah, efendim, onun bütün adımları kanlı. Bakın, bakın! Daha yakına gelin – elinizi vicdanınıza koyun, doktor böyle mi yürürdü, söyleyin Bay Utterson?"

Adamın attığı adımlar yavaş, tuhaf ve biraz da savruluyor gibiydi; gerçekten de bu yürüyüşün Henry Jekyll'ın sert adımlarıyla bir ilgisi yoktu. Utterson içini çekerek, "Daha başka bir ses duyduğun oldu mu?" diye sordu.

Poole başıyla onayladı. "Bir kez ağladığını işitmiştim."

Avukat ani bir dehşet dalgasıyla ürpermişti. "Ağladığını mı duydun? Ama, nasıl olur?"

"Evet efendim, ağlıyordu," diye yanıtladı kâhya. "Kadın gibi, kaybolmuş bir ruh gibi ağlıyordu. İçim öyle sızladı ki ben de ağlayacaktım neredeyse."

Sonunda on dakika geçti. Poole paketleri doldurmak için yığılmış samanların altına saklanmış olan baltayı eline aldı, şamdanı odanın giriş kapısına yakın bir masanın üstüne bıraktılar. Sonra da âdeta nefeslerini tutarak, o sabırlı ayakların gecenin sessizliğinde arşınladığı odaya yaklaştılar. Utterson bağırarak içeriye seslendi: "Jekyll, seni görmeye geldim." Bir an bekledi fakat içeridekinden ses seda çıkmayınca devam etti. "Seni uyarmalıyım, içimizde bazı kuşkular uyandı, seni kesinlikle görmeliyim ve göreceğim de. İyi veya kötü yoldan, bu olacak; rıza göstermezsen zorla gireceğiz!"

"Utterson, Tanrı aşkına bana merhamet et!" dedi yalvarırcasına içerideki ses.

"Hayır, Jekyll'ın sesi değil bu – bu Hyde'ın sesi," diye haykırdı Utterson. "Poole kır şu kapıyı!"

Poole elindeki baltayı omzunun üzerinden savurdu; bina âdeta sarsıldı ve kırmızı çuha kaplı kapının menteşeleri yerinden oynadı. İçeriden korku dolu, sanki hayvani bir çığlık geldi. Balta yeniden havalandı, tahtalar kırıldı ve çerçeve yerinden oynadı; dört darbe daha indirdi fakat tahtalar sert, işçilik kusursuzdu. Kilidi parçalayabilmek için beşinci kez vurması gerekti. Sonunda, kapı halının üzerine devriliverdi.

Avukat ve kâhya, yaptıklarına, başarıya ulaşan kararlılıklarına şaşkınlıkla bakıp biraz gerilediler, sonra içeri baktılar. Loş ışıkta önlerinde uzanan odada yanan şöminenin ateşi insanın kalbini ısıtıyordu; ocaktaki çaydanlık kendi şarkısını mırıldanmaktaydı. Konsolun çekmecelerinden bir ikisi açık bırakılmış, büyük çalışma masasının üzerine birtakım kâğıtlar yayılmıştı. Şöminenin yanında bir çay takımı durmaktaydı. Odanın çok sessiz olduğunu düşünebilirdiniz ama ağızlarına kadar ilaçla dolu dolaplar için, o gece Londra'nın en kalabalık yeri o odaydı.

Odanın ortasında, yerde acıyla kıvranan bir adam yatmaktaydı. Sessizce adama yaklaştılar, onu sırtüstü çevirdiler. Edward Hyde'ın ta kendisiydi. Üzerinde ona çok bol gelen bir elbise vardı; doktorun cüssesine göre bir elbise. Yüzündeki kaslar yaşam belirtisiyle hâlâ hareket ediyordu ama adam çoktan hayatını yitirmişti. Utterson intihar etmiş bir adama baktığının farkındaydı.

"Çok geç kaldık," dedi sertçe. "Hyde ne ektiyse onu biçti. Dr. Jekyll'ı aramaya başlasak iyi olacak."

Binanın büyük bölümü, zemin katın tamamını kaplayan ve tepeden aldığı ışıkla aydınlanan ameliyathane ve bir üst katta, doktorun avluya bakan odasından oluşuyordu. Zemin katta, koridorun ucundaki kapı yan sokağa açılıyordu. Çalışma odasındaki merdivenle bu koridora ulaşılıyordu. Burada, depo olarak kullanılan karanlık birkaç oda ve geniş bir mahzen vardı. Tüm depoları ve mahzeni tek tek aradılar... Depolar hemen hemen boş olduğundan bir göz atmak yeterli olmuştu. Kapılarından dökülen kalın toz tabakasına bakılırsa, çoktandır kimsenin girip çıkmadığı anlaşılıyordu. Mahzen ise, evin Jekyll'dan önceki sahibi cerrahtan kalma ıvır zıvırla ağzına kadar doluydu. Kapının girişindeki koskocaman örümcek ağına bakılırsa, senelerdir içeri giren olmamıştı. Evin hiçbir yerinde, Henry Jekyll'ın, ölü veya diri, bir izine rastlayamadılar.

Poole ayağını koridorun taşlarına vurdu; çıkan sese kulak verdi. Sonra, "Buraya gömülmüş olmalı," dedi.

Utterson, "Belki de kaçmıştır," dedi ve incelemek için yan sokağa açılan kapıya yöneldi. Kapı kilitliydi. Sonra döşemenin üzerindeki paslanmış anahtarı buldular.

Avukat, "Bu anahtarı pek kullanan olmamış sanırım," dedi.

"Kullanmak mı?" diye Poole atıldı. "Kırılmış olduğunu görmüyor musunuz, efendim? Sanki biri onu bilerek kırmış."

"Ah," dedi Utterson, "evet, anahtarın kırıldığı yer de pas tutmuş." İki adam korku içinde birbirlerine baktılar.

Avukat, "Aklım almıyor bir türlü, Poole," dedi. "Çalışma odasına dönelim."

Merdivenleri sessizce çıkarak odaya vardılar. Yerde yatan ce-

sede korkuyla bir göz attıktan sonra odayı daha ayrıntılı aramaya başladılar. Masalardan birinin üzerinde birtakım kimyasal araştırmalar yapıldığını gösteren izler vardı. Ufak cam çanakların içine değişik ölçülerde beyaz bir toz konulmuştu. Sanki bu mutsuz adam deneyini sonuçlandıramadan ölmüştü.

"İşte bana sürekli aldırıp durduğu ilaç buydu," dedi Poole.

Sonra fokurdamaya başlayan çaydanlığın sesini duyarak ocağın başına yöneldiler. Ocağın başında rahat bir koltuk, onun yanında da özenle hazırlanmış bir çay sofrası durmaktaydı. Sofrada, fincanın içindeki şekere varıncaya kadar her şey tamdı. Kitapların bir kısmı rafa diziliydi. Bir tanesi de çay takımlarının yanında açık durmaktaydı. Utterson bunun bir din kitabı olduğunu görünce şaşırdı çünkü Jekyll birkaç kez, kendi el yazısıyla Tanrı'yı inkâra yönelik çalışmalardan çok etkilendiğini ifade etmişti.

Sonra, odayı gözden geçirmeye devam eden araştırmacılar, korkudan derinliklerine bakamadıkları boy aynasının önüne geldiler. Aynanın yönü yukarı baktığından, çatıda oynaşan gün ışığını, vitrin camlarında yüzlerce kez yansıyan ocak ateşini ve kendi solgun, korkmuş yüzlerini yansıtıyordu.

Poole fısıldayarak, "Kimbilir ne tuhaf şeylere tanık oldu bu ayna," dedi.

Avukat da "Kendinden daha garip şeylere değil kesinlikle!" diye aynı tonla onayladı. "Jekyll neden çalışma odasına kocaman bir boy aynası koydu –sanki Jekyll artık sonsuza dek yokmuş gibi geçmişe atıfta bulunarak konuşmak onu biraz sıktı ama zayıflığını yenerek kelimeyi değiştirdi– yani koymuş olabilir acaba?"

"Böyle de diyebilirsiniz," dedi Poole.

Sonra çalışma masasına döndüler. Masada düzenlenmiş kâğıt demetlerinin en üstünde büyük bir zarf duruyordu, üzerinde ise doktorun kendi el yazısıyla Bay Utterson'un adı vardı. Avukat zarfı açtı, içindeki kâğıtlar yere saçıldı. Kâğıtlardan ilki, bir vasiyetnameydi. İçerik olarak, avukatın bundan altı ay önce iade ettiği vasiyetnameye benziyordu. Ölüm veya kaybolma halinde bu vasiyetnamenin vârisinin Edward Hyde değil, Gabriel John Utterson

olduğunu avukat şaşkınlıkla okudu. Utterson şaşkına dönmüş bir halde önce Poole'a, ardından tekrar kâğıtlara ve en son olarak da yerde yatan kötü adama baktı.

"Şaşkınlık içindeyim," dedi. "Bu zarf uzun süredir Hyde'ın elinde, beni sevmesi için hiçbir sebep yok, vasiyetnamede onun yerine benim geçirildiğimi görünce çıldırmış olmalı ama yine de bu belgeyi ortadan kaldırmamış, hayret!"

Sonra diğer kâğıdı aldı. Bu da, üzerinde o günün tarihi olan ve yine doktorun el yazısıyla yazılmış bir nottu. Avukat haykırdı. "Tanrım, Poole! Bak, Jekyll bugün buradaymış, yaşıyor, o yaşıyor! Bu kadar kısa zaman içinde öldürülüp ortadan kaldırılmış olamaz. Yok, yok! O yaşıyor, kaçmış herhalde... Peki ama neden kaçtı? Nasıl kaçtı? Şimdi Hyde'ın intihar ettiğini duyurmalı mıyız dersin? Çok dikkatli olmalıyız Poole. Jekyll'ın başının kötü bir olaya karıştığını düşünüyorum!"

"Şu notu niye okumuyorsunuz, efendim?" dedi Poole.

"Niye mi? Korkuyorum da ondan," diye cevap verdi avukat ağırbaşlı bir sükûnetle. "Tanrım, korkmamı gerektirecek bir şey değildir umarım," diyerek notu okumaya başladı:

"Sevgili Utterson – sen bu mektubu okuduğunda ben ortadan kaybolmuş olacağım. Nerede ve hangi şartlar altında olacağımı henüz ben de bilmiyorum. Ama, içgüdülerim ve isimsiz durumumun ortaya çıkardığı şartlar hayata veda etmemin yakın olduğunu söylüyor. Bu yüzden acele etmem lazım. Önce git ve Lanyon'a, sana teslim etmesi üzere bıraktığım notu al, oku. Eğer daha fazlasını bilmek istersen de, sana daha önce verdiğim zarfı aç. İçinde bir itirafname bulacaksın.

"Bahtsız ve değersiz arkadaşın,
"HENRY JEKYLL"

Utterson, "Bir kâğıt daha olması gerekiyordu?" diye sordu.

Poole, "Burada efendim," diyerek birçok yerinden mühürlü şişkin bir zarf uzattı. Avukat zarfı alıp cebine koydu, "Poole bu zarftan kimseye söz etmeyelim. Eğer efendin kaçmış veya ölmüşse, en azından onurunu koruyabiliriz. Saat şimdi on... Ben eve gidip sakin kafayla şunları okuyayım. Gece yarısı olmadan dönerim. Polise de sonra haber veririz." Binanın kapısını kilitlediler ve dışarı çıktılar. Utterson, hizmetçileri ocağın başında toplanmış halde bıraktı ve bu sırrı çözeceğini umduğu iki belgeyi okumak üzere hızla evinin yolunu tuttu.

Doktor Lanyon'ın Hikâyesi

9 Ocak'ta, bundan dört gün önce, akşam postasıyla eski okul arkadaşım, aynı zamanda da meslektaşım olan Henry Jekyll'dan zarfın üstü kendi el yazısıyla yazılmış taahhütlü bir mektup aldım. Bu beni çok şaşırtmıştı. Çünkü daha önce birbirimize hiç mektup yazmamıştık. Üstelik bir gece önce de birlikte yemek yemiştik. Yemekte her zamanki konular konuşulmuş, mektup resmiyetine dökülmesi gerekecek herhangi bir şey yaşanmamıştı. Mektubu okuduğumda şaşkınlığım tümüyle arttı:

"10 Aralık 18—

"Sevgili Lanyon,

"Sen benim en eski dostlarımdan birisin. Zaman zaman bilimsel konularda fikir çatışmaları yaşasak da en azından kendi adıma aramızdaki sevgi bağlarının zedelendiğini hiç sanmıyorum. Ne zaman bana gelip, 'Jekyll hayatım, onurum, aklım senin elinde,' diyecek olsan, sana yardım etmek için sol kolumu bile veririm. Lanyon hayatım, onurum, aklım senin ellerinde. Eğer bu akşam bana yardım etmeyi kabul etmezsen, bil ki bu benim sonum olur. Bu girişten sonra senden onursuz bir şey isteyeceğimi düşünebilirsin. Sen karar ver.

"Bu gecelik, bir kralın hasta yatağına çağrılsan bile başka bütün işlerini ertelemeni istiyorum senden. Araban kapıda değilse bir araba tutmanı, beraberinde bu mektupla görüşmek üzere doğrudan evime gelmeni istiyorum. Kâhyam Poole bir çilingir ile birlikte seni bekleyecek. Çalışma odama çıkarak kapıyı açacaksınız, içeri bir tek sen gireceksin. Sol

tarafta, üzerinde 'E' harfi olan cam dolabı bul; kilitliyse, kilidi kırıp aç. Üstten dördüncü yani alttan üçüncü gözü içindekilerle birlikte olduğu gibi al. Lütfen dikkat et, içindekilere bir şey olmasın. Şu anda aklımı toplayamadığımdan dolayı sana yanlış direktif vermiş olmaktan korkuyorum. Ama hata yapıyor da olsam içindekilere bakarak doğru çekmeceyi bulabilirsin, içinde birtakım tozlar, küçük bir şişe ve bir defter olması lazım. Sonra da bu çekmeceyi olduğu gibi doğrudan Cavendish Meydanı'na götürmeni istiyorum senden.

"Tüm bu saydıklarım, yapacaklarının birinci kısmıdır. Şimdi ikinci kısma geçiyorum. Mektubu alır almaz işe koyulursan gece yarısından çok önce dönmüş olursun, yine de sana gece yarısına kadar süre tanıyorum. Sadece öngörülemeyen ve önlenemeyen birtakım aksilikler çıkabilir diye değil, yapılması gereken diğer işleri evindeki hizmetçilerin tümü uyuduktan sonra yapman gerektiği için. Gece yarısı olduğunda, muayenehanede yalnız olmanı, kendisini benim adımla tanıtan bir adam geldiğinde onu bizzat karşılamanı ve çalışma odamdan aldığın çekmeceyi bu adama teslim etmeni istiyorum. Böylece görevin sona ermiş olacak, sana minnettar kalacağım. Daha fazla bir açıklama istiyorsan eğer, her şey olup bittikten beş dakika sonra yaptıklarının ne kadar önemli olduğunu anlayacağını, ne kadar fantastik olursa olsun istediklerimden birinin bile ihmali halinde benim ölümüm ya da aklımı kaçırmamdan dolayı vicdan azabı çekeceğini söyleyebilirim.

"Ricamı kırmayacağını bilsem bile, tersini düşünmek kanımı dondurmaya, ellerimi titretmeye yetiyor. Şu anda beni düşün Lanyon, garip bir yerde, hiçbir şekilde hayal edemeyeceğin kadar büyük bir sıkıntı içinde çalışıyorum. Ve biliyorum ki titizlikle bana yardım edersen bütün bu sıkıntılar sadece ileride anlatılacak bir hikâyeye dönüşecek. Lanyon, dostum, bana yardım et, beni kurtar.

"Dostun,
"H. J.

"Not: Zarfı kapadım ama içimi yeni bir korku sardı. Lanyon, eğer postada bir aksilik çıkar da mektup ancak yarın sabah eline geçerse, tüm bu dediklerimi gündüz, sana en uygun zamanda yapabilirsin. Ancak sana yollayacağım adamı gece yarısı bekle. Yine de çok geç kalmış olabilirsin. O gece olaysız sona ererse, bil ki bu Henry Jekyll'ı son görüşün olmuştur."

Mektubu okuduğumda Jekyll'ın aklını yitirdiğini düşündüm. Fakat bundan hiç kuşku duymayacağım âna dek isteklerini yerine getirmekle yükümlü hissettim kendimi. Yazdıkları kafamı allak bullak ettiğinden, önemine dair bir yargıda da bulunamayacak durumdaydım. Bu sözlerle dile getirilmiş bir rica, hiçbir sorumluluk üstlenmeden bir kenara bırakılamazdı. Kalktım; bir arabaya atlayarak doğru Jekyll'ın evine gittim. Dediği gibi, kâhya beni bekliyordu. Jekyll ona da benim aldığıma benzeyen taahhütlü bir mektup yollamıştı; o da hemen, bir çilingir ve bir marangoz çağırmıştı. Ustalar biz kapıda çene çalarken geldiler, hep birlikte Dr. Denman'ın ameliyat salonuna geçtik, oradan da (tahmin edebileceğin gibi) Jekyll'ın çalışma odasına. Kilit mükemmeldi; marangoz kapıyı açmak için çok uğraşması gerekeceğini ve zora başvurması halinde de büyük hasara sebep olacağını söyledi. Çilingir ise ümitsizdi. Ama adam becerikliydi iki saatlik bir çalışmadan sonra kapı açıldı. İçeri girdim. "E" harfli çekmece kilitli değildi. Olduğu gibi çıkardım, içine saman doldurdum, ağzını bir çarşafla sardım. Sonra da doğru Cavendish Meydanı'nın yolunu tuttum.

Orada, çekmecenin içindekileri incelemeye başladım. Çekmece özenle hazırlanmış birtakım tozlarla doluydu, fakat bir eczacının titizliğiyle hazırlanmadığı ve Jekyll'ın bunlarla özel olarak uğraştığı belliydi. Paketlerden birini açtığım zaman, bunun beyaz renkli kristal tuza benzeyen bir toz olduğunu gördüm. Sonra, gözüme yarı yarıya, kan kırmızı bir sıvıyla dolu bir şişe ilişti. Sıvının keskin bir kokusu vardı; biraz fosfor, biraz da eter kokuyordu. Ancak karışımın içinde başka hangi maddeler bulunduğunu çözememiştim. Defter sıradan bir şeydi, içinde bir dizi tarih dışında çok az şey

vardı. Değişik yıllara ait, belirli bir süreci içeren tarihlerdi bunlar. Fakat kaydedilen son tarihin bundan bir sene öncesine ait olması dikkatimi çekti. Defterin orasında burasında, bu tarihlerin yanına eklenmiş bazı notlar vardı. Yüzlerce kaydın arasında en çok tekrar edilen sözcüğün "çift" olduğu dikkatimi çekmişti. Başlarda bir sayfada, birkaç ünlem sözcüğünün ardından, "Tam bir başarısızlık!!!" diye yazılmıştı. Tüm bunlar, merakımın gittikçe artmasına neden olurken, bana çok az şeyin belirgin olduğunu söylüyordu. Evet, elimin altında bir çeşit renkli sıvıyla yarıya kadar doldurulmuş bir şişe, içinde bir tür tuz olan bir paket ve birtakım notlar kaydedildiği bir defter bulunmaktaydı. Evimdeki bu üç parça eşyanın uçuk meslektaşımın onuru, şerefi ve hayatıyla ne ilgisi olabilirdi? Şu buluşacağım adam neden buraya geliyordu da başka bir yere gelemiyordu? Üstelik tüm bunlar niye büyük bir gizlilik içinde yapılıyordu? Kendime bu soruları sorup duruyordum ve düşündükçe de Jekyll'ın aklını yitirdğine daha çok inanmaya başlıyordum. Hizmetçileri yatağa yolladım ama, ola ki kendimi savunmam gerekir diye eski bir tabancayı doldurarak yanıma aldım.

Saat on iki Londra'nın üstünde belirsizce çınlamıştı ki, kapının tokmağı hafifçe çalındı. Gidip açtım hemen. Avludaki direklerin arasına ufak tefek bir adam çömelmişti.

"Sizi Dr. Jekyll mı gönderdi?" diye sordum.

Adam biraz gergin bir ifadeyle, "Evet!" dedi. Onu içeri davet ettiğim zaman, meydanın karanlıklarına göz atmadan bana itaat etmedi. Sokağın başında, elinde fener olan bir polis memurunu fark edince huzursuz olduğunu hissettim. Alelacele içeri girmek istedi.

İtiraf etmeliyim ki onun bu hali, ben de huzursuz etmişti. Muayenehaneme doğru yürürken elimi, cebimde duran silahımın üzerinde tutmaya devam ediyordum. Sonunda, odada ışık altında onu daha ayrıntılı görebildim. Şimdiye kadar onunla hiç karşılaşmadığıma emindim. Daha önce belirttiğim gibi ufak tefek bir adamdı. Yüzündeki çarpıcı ifade tüylerimi ürpertiyordu, çelimsiz birinden hiç beklenmeyecek kadar atik davranıyordu. Çevresindeki her şeyi kendisine yönelik bir tehdit olarak görüyor gibiydi. Başta bir si-

nir krizi başlangıcına benziyordu ancak nabız atışları düştüğü için kendisini yatıştırmış gibi görünüyordu. Ondan edindiğim kişisel izlenim olumsuzdu ve bu belirtilerin geçici olup olmadığını da pek merak etmiyordum doğrusu. Ama bütün bunların adamın doğasının daha derinlerinden kaynaklandığını, bakışlarımı nefretten başka bir yere çevirmem gerektiğini hissediyordum.

Kapıdan içeri girdiği andan itibaren bende tiksintiyle karışık bir merak uyandıran bu adamın üzerindeki elbiseler bedenine uymadığından, gülünç bir görünümü vardı. Elbiseleri epey kaliteli kumaştan dikilmiş olmasına karşın ona bol geliyordu – pantolonunun paçaları bileklerinde yığılmış, yere değmemesi için paçası yukarı kıvrılmıştı, ayrıca ceketi kalçasından aşağı doğru uzanıyor, yakası da omuzlarından aşağı düşüyordu. Bu haliyle bir palyaço kadar komik görünmesine karşın, bende hiç gülme hissi uyandırmıyordu. Daha ziyade, şu anda bana bakan bu yaratığın özünde anormal ve uğursuz bir şey olduğundan –insanı saran, şaşırtan ve tiksindiren bir şey– bu yeni gözlemler de daha önceki izlenimlerimi güçlendiriyordu. Bu nedenle adamın doğası ve karakteri hakkında duyduğum meraka; kimliği, yaşamı, maddi durumu ve insanlar arasındaki statüsü hakkındaki sorular da eklendi.

Çok geniş görünmesine rağmen, bu gözlemler birkaç saniye içinde olmuştu ve bu kimliği belirsiz misafirimin içinde bulunduğu derin heyecan da gözümden kaçmamıştı.

"Aldınız mı onları?" diye haykırdı. "Aldınız mı?' O kadar büyük bir telaş içindeydi ki beni kolumdan tutup sarstığının farkında bile değildi.

Bana dokunduğunu hissetmek içime bir ürperti vermişti. Onu iterek, "İzin verir misiniz, lütfen! Daha sizinle tanışmadık bile. Buyurun, şöyle oturun," dedim ve ben de her zamanki sandalyeme oturdum. Gecenin bir yarısı evime gelen bu hiç tanımadığım adama, tıpkı işim gereği bir hastama gösterdiğim nezaketle davranmaya çalışıyordum.

"Bağışlayın, Dr. Lanyon," dedi adam gayet medeni bir tavırla, "uyarınızda haklıydınız, sabırsızlığım nedeniyle nezaket kurallarını

unutuverdim birden. Burada bulunmamın nedeni, dostunuz Dr. Henry Jekyll'ın özel ricasıdır. Çok önemli bir konu bu. Anladığım kadarıyla..." dedi ve sözünü tamamlayamadan bir titreme nöbetine tutuldu, "Anladığıma göre bir çekmece..." dedi.

Ona acımaya başlamıştım, giderek de meraklanıyordum.

"Evet, aradığınız şey tam şurada," diyerek masanın arkasında, halının üzerindeki üstü örtülü çekmeceyi işaret ettim.

Ani bir hareketle çekmeceye doğru fırladı, sonra durup elini kalbine götürdü. Büyük bir acı çektiği anlaşılıyordu. Çenesi kasılıp kalmıştı, dişlerini gıcırdatıyordu. Beti benzi o kadar attı ki aklını yitireceğinden ya da oracıkta yığılıp kalacağından korkmaya başladım.

"Toplayın kendinizi biraz!" dedim.

İğrenç bir gülümsemeyle bana döndü, sonra da çekmecenin üzerindeki örtüyü sıyırarak açtı. İçine bir göz gezdirdi ve öyle derin bir "oh" çekti ki dondum kaldım. Heyecanını bastırmaya çalışarak, "Ölçekli bir kabınız var mı?" diye sordu.

Zorla yerimden kalkarak gidip istediğini getirdim.

Gülümseyerek başıyla teşekkür etti. Önce, kırmızı renkli sıvıdan bir iki damla damlattı; ardından da tozlardan birini alarak içine boşalttı. Karışım, önce kızılımsı bir renge sahipti – bir süre sonra içindeki kristaller erimeye başlayınca parlak bir renge büründü; köpürerek kabarmaya, buhar çıkarmaya başladı. Bir anda kabın içindeki bu hareket sona erdi ve karışımın rengi yavaş yavaş solarak açık yeşile döndü. Adam gözlerini kabın içindeki karışıma dikmiş, büyük bir zevkle olan biteni izlemekteydi. Sonra kabı masanın üzerinde bırakarak inceleyen bir bakışla bana döndü.

"Evet, şimdi söyleyiniz, akıllıca davranacak mısınız? Öğrenmek istiyor musunuz? Şu erlen elimde, hiçbir açıklama yapmadan evinizden çıkıp gidersem üzülür müsünüz? Yoksa merakınıza yenilmek size çok ağır mı geliyor? Cevap vermeden önce biraz düşünmenizi istiyorum. Çünkü siz ne derseniz onu yapacağım. İstediğiniz takdirde eskiden olduğunuz gibi kalacaksınız, ne daha zengin ne de daha akıllı, ölümle pençeleşen bir insana yardım etmenin insan

ruhuna kattığı düşünülen zenginlik hariç tabi. Ama eğer isterseniz yeni bir bilgi deryası, şöhret ve gücün kapıları bu odada, bir anda önünüzde açılacak ve düşünce evreniniz de, Şeytan'a imansızlığı sarsan bir mucizeyle altüst olacaktır."

Aslında hiç de o anda sahip olmadığım bir soğukkanlılıkla, "Bayım, bilmece gibi konuşuyorsunuz," dedim. "Bilmece gibi konuşuyorsunuz. Sanırım sözlerinizi ciddiye almadığımı söylemem sizi şaşırtmayacak. Fakat nedenini bilmediğim birçok iş yaptım sizin için. Bütün bunları niye yaptığımı bilmek istiyorum,"

Ziyaretçim "Pekâlâ... Lanyon," dedi. "Ettiğiniz meslek yeminini hatırlıyorsunuzdur umarım. Bundan sonra olacak şeyler mesleğinizin teminatı altındadır. Siz, meslek hayatınız boyunca hiçbir derinliği olmayan maddeci görüşlere dayanarak sürdürdünüz çalışmalarınızı. Madde ötesi tıbbı inkâr ettiniz. Sizden daha saygın biliminsanlarının çalışmalarını küçümsediniz. Bakınız şimdi; bakınız da görünüz," dedi.

Elindeki erleni dudaklarına götürerek içindeki sıvıyı bir yudumda içti. Sonra acı bir çığlık attı. Sendeledi, sallandı ve masaya tutundu. Soluk alabilmek için ağzını açmış, bakışlarını bir noktaya dikmişti. Sonra, gözlerimin önünde değişmeye başladı, sanki şişiyordu, vücudu yavaş yavaş irileşmeye, yüzü kararmaya ve yüz hatları eriyerek değişmeye başladı. Dehşete kapılmıştım; yerimden fırlayarak duvara doğru geriledim, kollarımı kaldırıp yüzümü kapatarak, beni dehşete düşüren bu olağanüstü olaydan kendimi korumaya çalıştım.

"Ah, Tanrım! Ah Tanrım!" diye defalarca haykırdım çünkü orada, gözlerimin önünde –solgun, sarsılmış ve yarı baygın, tıpkı ölümden dönen bir insan gibi el yordamıyla dengesini sağlayan– Henry Jekyll duruyordu!

Bundan sonraki bir saat boyunca anlattıklarını kâğıda dökmem imkânsız. Gördüklerim, duyduklarım ruhumu kararttı. Gene de, şimdi bu görüntüler gözlerimin önünden yavaş yavaş silinip giderken, kendi kendime olup bitenlere inanıp inanmadığımı soruyor ve bir cevap alamıyorum. Bütün hayatım derinden sarsıldı, uyku-

larım kaçıyor; günüm ve gecem bu ölümcül dehşetin esiri oldu; günlerimin sayılı olduğunu, ölmem gerektiğini ve kuşkularımla öleceğimi hissediyorum. Pişmanlık gözyaşları dökse de, bu adamın gözlerimin önüne serdiği ahlaki alçaklığa, düşüncelerimde bile bir dehşet duymaksızın bakamıyorum. Utterson, bir tek şey söyleyeceğim ve bunun her şeyi açıklamaya yeteceğini sanıyorum. O gece evime giren bu yaratık, bizzat Jekyll'ın itiraf ettiğine göre, her yerde köşe bucak aranılan Carew'un katili Hyde'ın ta kendisiydi.

Hastie Lanyon

Henry Jekyll'ın Olayla İlgili Tüm Açıklaması

18— yılında doğdum. Doğar doğmaz da büyük bir servete kondum. Yeteneklerimin yanı sıra sanayiye meyilli, başarılı ve akıllı insanların saygısını kazanmaktan hoşlanan bir doğam vardı. Niteliklerim ve heveslerime bakılınca beni parlak ve şerefli bir geleceğin beklediği varsayılıyordu. Mizacımın olumsuz diyebileceğim tek yönü, neşemin taşkınlığıydı. Etrafımdakilerin çoğu bundan hoşnuttu ama ben bu özelliğimi ağırbaşlı, oturaklı bir adam olma konusundaki karşı durulmaz hevesimle bir türlü bağdaştıramazdım. Böylece haz duyan taraflarımı bastırdım. Aklım erecek yaşa geldiğimde, etrafıma bakınıp hayatta geldiğim noktayı tarttığımda, çoktandır iki yönlü bir hayat sürdürdüğümü gördüm. İnsanların çoğu benim suçluluk duyduğum bazı kusurlar için yanıp tutuşurlar ama ben önüne yüce amaçlar koymuş bir insan olarak bunları ölümcül bir utanç duygusuyla kabul ediyor, gizliyordum. Beni ben yapan; eksiklerimden, hatalarımdan çok amaçlarımın, heveslerimin güçlü doğası oldu. Ve insanoğlunun doğasının o iki yönü, iyi ile kötü arasında, çoğu insanda gözlenenden daha derin bir gelgit beni ikiye bölmüştü. Bu durumda, dinin köklerinde yatan ve acıların en verimli kaynaklarından biri olan, yaşamın bu yasası üzerinde gitgide daha derinden düşünmeye başladım. İkili bir karakterim olsa da asla ikiyüzlü olmadım; her iki yanım da son derece dürüsttü. Gündüz vakti bilginin ilerlemesi ya da acıların dindirilmesi için çalıştığım zamanların aksine dizginlerimden boşanıp utanca saplandığımda ben artık ben değildim. Ve tümüyle

mistisizme ve maneviyata yoğunlaşan bilimsel çalışmalarım bir şans eseri, benim bu karakterlerim arasındaki devamlı çatışmaya ışık tutacak bir yöne doğru kaydı. Her geçen gün aklımın ahlaki yönü de akılcı yönü de beni bir gerçeğe yöneltiyor. İnsan benliğinin tek değil, çift olduğu gerçeğini kısmen keşfettiğimde karaya oturmuş bir geminin enkazına dönmüştüm. Çift diyorum çünkü benim bilgilerim henüz bu noktanın ötesine geçemedi. Beni başkaları izleyecek. İleride çalışmalarımı geliştirecek bir biliminsanı çıkıp bu iddiaları çok daha öteye vardırabilir, kimbilir! Eğer düşündüklerim doğruysa sonunda varılacak gerçek, insanın içinde değişkenliği, uyumsuzluğu ve bağımsızlığı barındıran bir yaratık olduğudur. Ben kendi yapımdan, kendimi inceleyerek, insanın vicdanındaki ikiliyi ayırt etmeyi öğrendim. Vicdanımda iyinin ve kötünün savaştığını gördüm, birinden biri olduğum söylenebilirse de aslında bu, her ikisi de olduğum içindir. Çok erken bir tarihten beri, daha bilimsel çalışmalarıma bile başlamadan önce, böyle bir mucizenin hayaliyle kendimden geçiyordum; bu iki yönümü birbirinden ayırma hevesi beni coşturuyordu. Her biri ayrı bedenlerde var edilebilirlerse hayatın bu çekilmezliği ortadan kalkacaktı; kötü olan, yaptıklarının ardından vicdan azabı çekmeyerek yoluna devam edebilecek, iyi olan da yüce amaçları doğrultusunda, şeytani ikizinin elinden çektiği cefa ve pişmanlığa saplanmadan kendisine mutluluk veren iyi işleri yaparak yoluna devam edip yükselebilecekti. İnsanın bahtını karartan şey, bu iki zıttın aynı ruhta bulunması, durmadan çatışmasıydı. O zaman nasıl ayrılacaklardı?

Söylediğim gibi, düşüncelerimde bu noktaya vardığım sırada, laboratuvar masamdan bu konuda aydınlatıcı bir ışık huzmesi belirdi. İçinde yürüdüğümüz bu bedenin ürpertici önemsizliğini ve sis gibi geçici olduğunu o güne dek söylenenlerin ötesinde daha derinden kavramaya başlamıştım. Sonunda, bazı kimyasallarla bu et ve kemik yığınını güçlü bir rüzgârın önünde bir kelebek gibi savuracak bir şey keşfettim. Fakat iki sebep nedeniyle bu bilimsel bulguların açıklamasını bu itirafımda daha derine götürmeye-

ceğim. Birincisi, hayatımızdaki kötü talih ve sıkıntıların sonsuza kadar omuzlarımızda bir yük olduğunu anlamış bulunuyorum ve bunu üstümüzden atmaya kalkarsak, bize hem daha yabancı hem daha acılı bir yük olarak geri döneceğine inanıyorum. İkinci sebep de, itiraflarımın da açıkça göstereceği üzere çalışmalarımın henüz tamamlanmamış olmasıdır. Şu kadarını söyleyebilirim ki sadece maddi varlığımın, manevi varlığımı oluşturan o güçlerin çatışmasından ayrı olduğunu anlamakla kalmadım, bu güçlerin birbirine baskınlığına da son verip ikinci kimliğime ikinci bir bedende hayat verecek bir ilaç keşfettim. Bana doğal geliyordu bu beden, çünkü benim ruhumun aşağılık yönlerinin bir mührü, bir ifadesiydi.

Bu teoriyi pratiğe geçirmeden önce uzun süre düşündüm. Epey tehlikeli sonuçlar doğurabileceğini hatta ölümüme bile yol açabileceğini biliyordum çünkü etkisi bu kadar güçlü, benliği ta derinlerine kadar sarsan, değişimimi gerçekleştirecek bu ilacın miktarında ya da kullanılacağı zamanda en ufak bir sapma, benim seyyar tapınağım olan bedenimi mahvedebilirdi. Ama bu büyük keşif beni o kadar heyecanlandırmıştı ki bütün korkularımdan sıyrılarak ilacı denemeye karar verdim, ilacımı çoktan hazırlamıştım. Deneylerimden öğrendiğim ve karışıma son madde olarak eklemem gereken özel bir tuzu, bir ecza deposundan büyük miktarda ve tek bir parti halinde temin ettim. Ve sonunda o lanetli gecede karışımı hazırladım, kaynamalarını, cam kâsenin içinde buharlarının birbirine karışmasını izledim. Karışım dibe çökünce de bütün cesaretimi toplayıp bir dikişte o iksiri içtim.

Büyük bir acı duyuyordum: Kemiklerim eziliyordu, ölümcül bir bulantı içindeydim, ruhumu ancak doğum ya da ölüm anında aşılabilen bir korku sarmıştı. Sonunda acılarım dinmeye başladı ve ben de ağır bir hastalıktan kalkar gibi kendime geldim. Duyularımda tuhaf bir şey vardı, tarif edilemeyecek kadar yeni ve bu yeniliği nedeniyle, inanılmaz derecede hoş bir şey. Bedenim daha dinç, daha hafif ve daha mutluydu. İçimde taşkın bir sevinç, bir kayıtsızlık vardı. Hayalimde düzensiz birtakım imgeler değirmen

çarkı gibi dönerken, ruhum çarpıcı, bilinçli bir pervasızlık ve sanki tüm sorumluluklardan arınmışçasına masum bir özgürlük içindeydi. Bu yeni hayatın daha ilk nefesinde, daha kötü, on kat daha kötü olduğumu, ruhumdaki şeytanın esiri olduğumu biliyordum ve o anda bu düşünce beni tadına doyum olmaz bir kadeh şarap gibi kendimden geçirmişti. Bu yenilenmişlikle ellerimi havaya kaldırdım. Ve işte o an boyumun ne kadar kısaldığını fark ettim.

O tarihte odamda ayna yoktu. Bu satırları yazarken yanı başımda duran aynayı yaşadığım değişimleri görmek üzere sonra buraya getirdim. Değişim epey zaman almış olacak ki gece çoktan geçmiş, şafak sökmek üzereydi – ortalık hâlâ karanlık olmasına rağmen artık sabah yaklaşmıştı. Evdekiler uykunun en derin saatlerine kilitlenmiş uyuyorlardı. Bunu fırsat bilip zafer ve umut içinde yeni bedenimle çalışma odamdan çıkarak yatak odama gittim. Avluya çıktım, yıldızların sanki beni gözetlediklerini ve daha önce hiç görmedikleri bu yaratığa hayretler içinde baktıklarını düşündüm. Koridorları geçtim. Kendi evimde bir yabancı gibiydim. Sonunda odama girip aynaya baktığımda, ilk defa, Edward Hyde ile yüz yüze geldim.

Burada sadece kuramsal olarak bildiklerimi değil, en olası gördüğüm açıklamayı aktarmam gerek. Benliğimin az önce kazandığım kötü yanı, biraz önce geride bıraktığım iyi yanına nazaran daha az güçlü ve daha az gelişmişti. Ne de olsa hayatımın onda dokuzu insanlığa fayda sağlamak için çalışıp çabalamakla geçmişti. Kötü yanımı bastırmış, pek tecrübe etmemiş, ortaya çıkarmamıştım. Bu yüzden Edward Hyde'ın, Jekyll'dan daha genç, daha çelimsiz olduğunu düşünüyorum. Birinin yüzünde iyilik ışıldarken, diğerinin yüzünü kötülük karartmıştı. Ayrıca kötülük (her zaman inandığım gibi insan ruhunun ölümcül tarafıdır) Hyde'ın bedenine bir sakatlık, bir arıza olarak yansımıştı. Fakat bu çirkinlik timsaline aynada baktığımda, içimde ona karşı kötü bir his, bir nefret duygusu uyanmadı. Hatta tersine, onu benimsedim. Ne de olsa o da benim bir parçamdı. Doğal ve insani görünüyordu. O güne kadar görmeye alıştığım, eksiği fazla olan, zıtlıkları içinde

barındıran kendi yüzüme oranla çok daha gerçek, çok daha etkileyici ve özeldi. Edward Hyde biçimine her girişimde dikkatimi çeken, insanların bana olan yaklaşımlarıydı. Kimse, önce yüzünde ürperti ve nefret belirmeden yanıma gelmiyordu. Nedeni apaçık ortadaydı; insanların mayasında bir miktar iyilik ve bir miktar da kötülük bulunmaktaydı. Oysa tüm insanlık içinde bir tek Edward Hyde yalnızca kötülükten yoğrulmuştu.

Bir süre aynanın karşısında kendimi süzdüm. İkinci ve bunu takip etmesi gereken deney henüz yapılmamıştı. Acaba hiçbir kurtuluş ümidim kalmamış mıydı? Bir daha Jekyll olamayarak artık benim olmayan bu evden kaçmak zorunda mı kalacaktım? Bir deneme daha yapmak için odama koştum. Karışımı bir kez daha hazırlayıp içtim. Yeniden aynı acılara katlanmam gerekti ama işe yaramıştı. Nitelikleri ve yapısıyla yeniden Doktor Henry Jekyll olmuştum.

O gece kaderimi çizen yol ayrımına geldim. Eğer keşfime daha soylu bir ruhla yaklaşsaydın, bu deneye daha asil ve ulvi emellerle girişseydim, her şey bambaşka olacaktı. Belki de tüm bu doğum ve ölüm acılarından sonra bir şeytan yerine bir melek yaratabilecektim. İlacın kendi başına bir inisiyatifi yoktu; ne şeytani ne de ilahi bir ilaçtı. Üzerimdeki tek etkisi, içimdeki tüm eğilimleri zincirlerinden kurtarıp Filippi'deki mahkûmlar gibi salıvermesi oldu.* O anda, iyi ve yüksek değerleri olan yanım uykuya dalmış, şeytani kötülükler peşinde olan öbür yanım ise ihtirasla uyanmıştı, bunu temsil eden şey de Edward Hyde'dı. Böylece iki karakterim, iki bedenim olsa da biri tümüyle kötüydü, diğeri ise eski Henry Jekyll'dı: Gelişiminden, dönüşümünden büyük umutsuzluğa düştüğüm, o çelişkiler yumağı. Olay böylece tümüyle kötüye yönlendi.

O sıralar, çalışarak geçirilen bir ömrün ne kadar kuru, ne kadar

* Filippi'de Aziz Pavlus'un dua ederek bir tutukevindeki herkesi esaretten kurtardığı bir Kitabı Mukaddes ayetine gönderme. Elçilerin İşleri 16:26. "Birdenbire öyle şiddetli bir deprem oldu ki, tutukevi temelden sarsıldı. Bir anda bütün kapılar açıldı, herkesin zincirleri çözüldü." *–yhn*

sıkıcı olduğunu düşünmekten kendimi alamıyordum. Arada bir kendimi eğlencenin kucağına attığım olurdu. Ancak eğlence anlayışım pek onurlu ve Dr. Henry Jekyll'ın kimliğiyle bağdaşacak türden değildi. Sadece toplumda belli bir yeri olan, saygın bir kişilik olmamın yanında yaşlanıyordum da. Bu, benim üzerimde gittikçe güçlenen bir baskı oluşturmaktaydı. Bu nedenle, kölesi oluncaya kadar bu yeni gücüm beni kışkırttı. Tüm yapmam gereken, bir dikişte fincanın içindekini içerek o saygın profesörün vücudundan kurtulup kalın bir palto gibi, Edward Hyde kimliğine bürünmekti. O zamanlar bu fikre gülümsemiştim ve hoşuma gitmişti. Bir anda Edward Hyde olup çıkıyordum. Büyük bir dikkatle yaptım hazırlıklarımı. Soho'da, Hyde'ın polisten sığınmak için kullandığı o evi alıp, dayayıp döşedim. Eve bakması için ağzı sıkı, ahlaki değerleri pek de güçlü olmayan bir kadın tuttum. Sonra kendi uşaklarıma Hyde'ı tarif ettim, bu adamın meydandaki evime istediği gibi girip çıkabileceğini söyledim. Herhangi bir yanlışlığa mahal vermemek için de Hyde olarak gidip kendimi onlara tanıttım. Bunun ardından ilk işim, senin tümüyle karşı olduğun şu vasiyetnameyi hazırlamak oldu. Böylece, Dr. Jekyll olarak başıma bir şey gelmesi halinde, kolayca Edward Hyde kimliğimle maddi hiçbir kayıp yaşamadan yoluma devam edecektim. İşte böylece kendimi her yönden sağlama aldığımı sandıktan sonra, konumumun bana verdiği dokunulmazlığın keyfini sürmeye koyuldum.

Eskiden insanlar, saygınlıklarını kaybetmeden cinayet işlemek için adam tutarlarmış. Bu işi sadece zevk için yapanların ilki ben oldum. Yeri geldiğinde, saygın ve tanınmış bir kişilik olarak toplum önüne çıkıyor, bundan artık iyice sıkılmaya başladığımda ise bir anda okullu bir çocuk gibi, zirvedeki yerimi terk ederek özgürlük denizinin derinliklerine dalıyordum kendimce; o nüfuz edilemeyen örtümün altında kesinlikle güvendeydim. Düşünsene, bu dünyada yoktum bile! Laboratuvar kapısından içeriye dalarak, daima hazır bulundurduğum ve birkaç saniyede karıştırdığım ilaçtan içmem yeterliydi. Edward Hyde'ın işlediği suçun bir önemi yoktu, olamazdı da zaten. Çünkü Hyde aynadaki bir leke gibi bir anda

ortadan yok olabiliyordu. Yerine geçen Henry Jekyll ise sabahlara kadar odasında çalışmaktan başka bir şey yapmayan, toplumda saygın bir yeri olan, kendini insanlığa faydalı işler yapmaya adamış, işinde gücünde bir adamcağızdı.

Başka bir kimlikle peşine düştüğüm eğlencelerin tümü, daha önce de belirttiğim gibi hiç de yakışık almayacak türden şeylerdi. Daha ağır bir sözcük kullanmaya çekiniyorum ama bu eğlenceler, Edward Hyde'ın elinde gittikçe daha çirkin bir hal almaktaydı. Bu tür gezintilerden döndüğüm zaman, genellikle kendi utanmazlığım üzerinde şaşkınlıkla derin düşüncelere dalardım. Kendi benliğimden çekip çıkarmış olduğum ve eğlenmesi için kendi başına yolladığım bu yaratık, yaradılış olarak kötü ve alçaktı. Tüm davranışlarında ve düşüncelerinde bencilliğin izleri vardı. Hırslarını yontma gereği bile duymuyor, hayvani bir içgüdüyle bir kötülükten diğerine sıçrarken kötülüğü sanki içiyordu; taştan yapılmış bir insan gibi acımasızdı. Henry Jekyll, Edward Hyde'ın yaptıkları karşısında çoğu kez donakalıyordu. Ama durum, bilincin alamayacağı, normal kanunların işlemeyeceği kadar karmaşıktı. Sonuçta suçlu olan Hyde'dı, sadece Hyde. Jekyll ise kötü değildi. İyi niteliklerinin farkına varmaya başlamıştı yine. Hatta Hyde'ın işlediği suçları mümkün olduğunca tamire çalıştığı bile oluyordu. Böylece biraz vicdanını rahatlatıyordu.

Göz yumduğum bu çirkinliklerin ayrıntılarına (bugün bile bunları yaptığımı kabul etmek istemiyorum) girmek niyetinde değilim. Sadece, sonumun nasıl adım adım yaklaştığını anlatmak istiyorum. Küçük bir kaza geçirdim. Sonucu pek önemli olmadığı için kısaca geçeceğim. Bir çocuğa karşı zalimce davranışım, çevreden geçmekten olan ve ertesi gün şahsen senin akraban olduğunu öğrendiğim birinin öfkelenmesine neden oldu. Olay yerine gelen doktor da, çocuğun ailesi de doğal olarak ondan yana oldular. Hayatımın tehlikeye gireceğinden korktuğum anlar oldu. Çok haklı oldukları bu öfkelerini yatıştırmak için Edward Hyde onları kapıya getirmek zorunda kaldı ve Henry Jekyll imzalı bir çeki onlara verdi. Bu tehlike ancak, ileride bizzat Edward Hyde adına başka bir bankada

ayrı bir hesap açtırılarak giderilebilirdi. Elimi tersine doğru eğerek Hyde'a bir imza da kazandırmış oldum. Böylece, kendimi sağlama aldığımı düşünüyordum.

Sör Danvers cinayetinden iki ay önceydi. Yeni bir maceranın peşine düşmek için, Hyde kimliğime bürünerek dışarı çıkmış, gece geç vakit eve dönmüştüm. Ertesi sabah uyandığımda, içimde garip hisler vardı. Anlamsızca etrafımdakileri gözden geçirdim; meydandaki evimdeydim. Temiz, kaliteli eşyalarıma, odamın abartılı ölçülerine baktım. Çaresizce yatak perdelerimin desenlerini ve maun çerçeveleri fark ettim. Ama bir şey bana bulunduğum yerde olmadığımı söylüyordu. Sanki, uyanmış gibi göründüğüm yerde değil, Edward Hyde'ın vücudundayken uyuduğum Soho'daki küçük odadaydım. Kendi kendime güldüm. Yattığım yerde kendi psikolojik yöntemimle bu hislerimin sebebini düşünüyor hatta ara sıra tatlı bir sabah şekerlemesine dalıyordum. Sonra tüm bu düşünceler arasında ve uyanık anlarımdan birinde gözüm elime takıldı. Jekyll'ın eli değildi bu. Jekyll'ınki (senin de sık sık belirttiğin gibi) mesleğine yakışacak cinsten büyük, beyaz ve biçimliydi. Oysa şimdi, Londra'nın sarımtırak, erken sabah ışığında gözüme takılan, yatak giysimle yarı yarıya örtülmüş sıska, damarları fırlamış, boğumlu ve esmer olan bu elin üstü sık kıllarla kaplıydı. Bu Edward Hyde'ın eliydi.

Göğsümde bir anda büyük zillerin çalıp bir dehşet duygusu uyanıncaya kadar, şaşkınlığın verdiği bir aptallıkla herhalde o ele yarım dakikaya yakın bir süre bakmışımdır. Yataktan fırlayıp aynaya koştum. Gördüğüm şey karşısında kanım incelerek buz gibi bir şeye dönüştü. Henry Jekyll olarak yatmış, Edward Hyde olarak uyanmıştım. Bu nasıl açıklanabilirdi? Kendime sordum ve sonra vücudumu yeni bir dehşet dalgası kapladı – bu nasıl düzeltilebilirdi? Sabahın ilerlemiş saatleriydi. Uşaklar çoktan uyanmış olmalıydılar. Bütün ilaçlarım da çalışma odamdaydı. Şu anda dehşetle titrediğim yerden oraya gidebilmek için uzun bir yolculuk yaparak iki merdiven inmem, arka koridoru geçerek avluya ulaşmam ve son olarak da ameliyathaneyi geçmem gerekecekti. Yüzümü kapatabilirdim an-

cak vücudumdaki değişikliği gizleyemeyeceğime göre bu ne işe yarardı ki! Sonra, büyük bir rahatlamayla hizmetçilerin benim ikinci kimliğimin eve geliş gidişine alışık oldukları geldi aklıma. Yapmam gereken tek şey, üzerime uygun bir kıyafet geçirip elimi kolumu sallaya sallaya çalışma odasına geçmekti. Ben de öyle yaptım. Yolda Bradshaw'la karşılaştım. Adam sabah sabah evin içinde dolaşan Hyde'ı görünce şaşırdı ve beni tepeden tırnağa süzüp geri çekildi. Aradan on dakika geçmemişti ki Dr. Jekyll kendi biçimine dönmüş ve çatılmış sahte kaşlarla kahvaltı sofrasına oturmuştu.

İştahım kaçmıştı. Bu beklenmedik olay, deneyimdeki bu tersine dönüş, benim kaderim için duvara harfleri yazan o meşhur Babilli parmağıydı.* Artık oturup enine boyuna iki kimliğim üzerinde daha ciddi bir şekilde düşünmem lazımdı. İstediğim zaman ortaya çıkarmayı başardığım bu parçam, son zamanlarda fazlasıyla belirmiş ve gelişmişti. Edward Hyde'ın vücut yapısı güçlendiği için geç kalmışım gibi görünüyordu ve (o biçime girdiğim zaman) kan akımımın hızlandığını hissetmem bende tehlike hissi uyandırıyordu. Eğer bu biraz daha devam ederse doğamın düzeni daimi olarak bozulacak, gönüllü bir değişimin gücü beni cezalandıracaktı ve Edward Hyde'ın karakteri geri dönülemeyecek şekilde benim olacaktı. İlacın etkisi de giderek zayıflıyordu. Bu olayların başlarında beni tümüyle yanıltmış olduğundan, her seferinde kullandığım miktarı biraz daha artırmam lazımdı. Önce iki misline ve sonra da bütün tehlikesini göze alarak üç misline çıkmam gerekti ve bu ender belirsizlikler benim rahatımı kaçıran tek gölge oldular. Şimdi, o sabahki olayın ışığında, Jekyll'ın vücudunu geri getirmek gibi bir

---

* Babil kralı Belşassar'ın Kitabı Mukaddes'te de yer verilen ziyafet gecesine gönderme. Belşassar'ın ziyafet verdiği bir gece, bir el belirip duvarda yazı yazar ama oradaki kimse yazıyı okuyamaz. Bilgeliğinden ötürü Daniel'in gelip de yazıyı okuması istenir. Daniel de duvarda kâfirliğinden ötürü Belşassar'ın günlerinin sayılı olduğunu ve tahtının başkasına verileceğinin yazıldığını söyler. Belşassar o gece ölür ve krallığa Medli Darius sahip olur. Daniel 5:5-6. "Ansızın bir insan elinin parmakları belirdi, kandilliğin yanındaki saray duvarının sıvası üzerine yazmaya başladı. Kral yazan eli gördü, aklından geçenler onu ürküttü, benzi soldu; eli ayağı tutmaz oldu, dizlerinin bağı çözüldü." *—yhn*

zorluğun başladığını çünkü yavaş ama kesin bir şekilde kendisini diğer tarafa aktarmaya başladığını belirteyim. Her şey şunu gösteriyordu: Asıl ve iyi yönlerimi yavaş yavaş kaybediyor, ikinci ve kötü yanımla bütünleşiyordum.

Bu ikisinin arasında artık bir seçim yapmak mecburiyeti hissediyordum. Her iki doğamın ortak bir hafızaları vardı fakat diğer yeteneklerim aralarında çok dengesiz biçimde paylaşılmıştı. En hassas kaygılarıyla, allak bullak durumda olan, ama şimdi Hyde'ın haris zevklerini, sefih maceralarını düşünen ve paylaşan Jekyll'dı fakat Hyde, Jekyll'a yabancı değildi ya da bir dağ haydudunun takipten kurtulmak için saklanmış olduğu mağarayı anımsaması gibi ona kendisini hatırlatıyordu. Jekyll bir baba gibi olgun, sakin ve kontrollüydü, Hyde ise bir çocuk kadar başına buyruk ve kayıtsız. Jekyll olmayı seçersem, kendimi bildim bileli gizlice bastırdığım ancak son zamanlarda tatmaya başladığım çılgın arzularıma hepten veda etmem gerekecekti. Diğer taraftan Hyde olmaya karar verirsem, yüksek emellerimin tümünden vazgeçmem, sonsuza kadar da sevgiden ve dostluktan mahrum kalmam gerekiyordu. Bu pazarlık eşit değilmiş gibi görünüyor; ancak hâlâ bu ölçüler üstünde başka bir düşünce tarzı geliştirilebilir zira Jekyll bazı şeylerden kendini men etmenin ateşi içinde ıstırap çekerken, Hyde onun bu kayıplarının farkında bile olmayacaktı. İçinde bulunduğum şartların tuhaflığı kadar, bu tartışmanın şartları da insanlık kadar eski ve sıradandı; tıpkı kışkırtmaların ve korkuların, bu işlere girişen ve titreyen olan bir günahkâr için ölmeye mahkûm olması gibi. Dostlarımın çoğunun başına geldiği gibi bu bana da olmuştu. Kişiliğimin iyi yanını tutmak istemiş ancak gerekli sabrı gösterememiştim.

Evet, sonunda istekleri bastırılmış, iyiden iyiye yaşlanmış, etrafı eski dostlarla çevrilmiş, soylu ümitlere bağlanmış olan yaşlı ve mutsuz doktor olmayı seçtim. Böylece, henüz doyamamış olduğum tüm özgürlüğe, gençliğe ve hovardalığa, gerginliklere ve gizli zevklere veda ediyordum. Sanırım bu seçimim, farkında olmadan kendimi güvence altına almak isteğine dayanmaktaydı. Fakat ne

Soho'daki evimden ne de halen çalışma odamdaki dolapta hazır bulundurduğum Hyde'ın giysilerinden vazgeçebilmiştim. İki ay kadar kararıma sadık kaldım. Hiç olmadığım kadar düzenli, mazbut ve iyiydim bu süre boyunca. Vicdanım rahattı, huzurluydum. Ancak zaman geçtikçe kaygılarımdan sıyrılmaya başlıyordum. Çılgın arzularım yeniden kabarıyor, Hyde özgürlüğü için savaşıyordu. Sonunda, irademin en zayıf olduğu bir anda daha fazla dayanamayarak, yeniden dönüştürücü karışımı hazırlayıp içtim.

Bir sarhoşun ahlaksızlığını bastırırken, hayvani duyarsızlığının tehlikelerinden beş yüz kat daha fazla etkileneceğini hiç düşünmemiştim. Ayrıca, durumum göz önüne alınırsa, Edward Hyde'ın karakterinin en önemli parçası olan tümden ahlaki duyarsızlığa ve kötülüğe çılgıncasına tabi olmaktan da uzaktım. İşte bunlar yüzünden cezalandırıldım. İçimdeki şeytan, kafesinde uzun süre kapalı kalmış bir aslan gibi kükreyerek dışarı çıktı. Talihsiz kurbanımın nezaket dolu sözlerini dinleyemeyecek kadar sabırsızlık fırtınası içinde olmam bu yüzdendi sanırım. Nihayet Tanrı'nın huzurunda itiraf ediyorum ki aklı başında olan hiçbir insan bu kadar sudan bir bahaneyle cinayet işleyemez. Ona vururken oyuncağını kıran hasta bir çocuktan daha aklı başında değildim. Fakat en kötülerimizin bile iç dünyasındaki gelgitlerde bir dereceye kadar kendini dizginleyerek yürümesini sağlayan o vicdandan yoksundum çünkü beni dengeleyecek bütün içgüdülerimden kendi arzumla sıyrılmıştım.

İçimdeki şeytan uyanmıştı bir kez ve öfkeliydi. Kontrolümü kaybetmiş bir halde, savunmasızca karşımda duran bu adama indirdiğim her darbe, bana anlatılması imkânsız bir haz veriyordu. Bitkin düştüğümde çılgınlığımın doruğundaydım. Ansızın içimi soğuk bir korku dalgası kapladı. Bir sis dağıldı; hayatımın tehlikeye girdiğini düşünerek kaçtım oradan. İçimdeki kötülüğün vahşetini tatmin ettiğimden başlangıçta zafer duyguları içinde titreyerek hayata bağlılığım artmıştı. Soho'daki eve gittim ve (kesinlikle emin olmak için) tüm belgeleri yaktım. Sonra yine kendimi ışıklı caddelere vurdum. Zihnimin bölünmüşlüğü içinde işlediğim

cinayeti, gelecekte işleyeceklerimi düşünüyor, bir yandan da peşimden gelen olup olmadığını kontrol etmek için ayak seslerini dinliyordum. Hyde bir şarkı mırıldanarak hazırladığı ilacı öldürdüğü adamın şerefine içti. Acılar içinde kıvranıp ve Henry Jekyll'a dönüşmeden önce şükran ve pişmanlık gözyaşları içinde yere kapaklanıp Tanrı'ya yalvardı. Kendi isteklerime olan düşkünlüğümün örtüsü tepeden tırnağa ortadan kalktı, hayatım tümüyle gözlerimin önüne geldi, babamın eline yapışıp yürüdüğüm çocukluk günlerimden meslek hayatımın kendini inkâra varan çalışmalarına dek, o uğursuz gecede tekrar tekrar gözümün önüne aynı gerçekdışılık hissiyle birlikte gelen her kareye, her sahneye bir bir baktım. Yüksek sesle çığlık atabilirdim; gözyaşları içinde, dualar ederek belleğimde kaynaşan görüntü kalabalığı ve sesleri kovmaya çalıştım ama gene de dualarımın arasında kötülüğün o çirkin yüzü hâlâ ruhuma bakıyordu. Bu pişmanlık yavaş yavaş geçti ve yerini sevince bıraktı. Davranış sorunumun çaresini bulmuştum. Artık Hyde'ı sonsuza dek gömecek, varlığımın iyi yanına sarılarak normal bir hayat sürecektim, ah ne de hevesli bir tevazuyla sarılmıştım bu karara! Alçakgönüllülükle doğal hayatın kısıtlamalarını kabullendim! Ve içten bir vazgeçişle çalışma odamın kapısını kilitledim, anahtarı da hırsla ayaklarımın altında çiğnedim.

Ertesi gün herkes bu olayı konuşuyordu. Gazetelerde maktulün tanınmış bir insan olduğu, Hyde'ın ise katil olduğunun bilindiği yazıyordu. Bu olay, sıradan bir cinayetten de öte çılgınca bir vahşetti. Bunu duymak hoşuma gitmişti sanırım; artık korkunç güdülerim darağacı korkusuyla engellendiğinden, bunu duymak hoşuma gitmişti. Jekyll benim tek sığınağımdı çünkü Hyde bir an bile kafasını ortaya çıkarsa, herkesin eli onu yakalamak ve infaz etmek için uzanacaktı.

Geçmişte yaptıklarımı kafamdan silmeye, bundan sonra yapacaklarımla da vicdanımı rahatlatmaya karar verdim. Evet, bu kararım epey iyi sonuçlar verdi. Geçtiğimiz yılın son aylarında kendimi nasıl da hastalarıma adadığımı herhalde hatırlarsın. Birilerine yardımcı olmanın verdiği huzur ve mutluluğu tatmıştım. Bu ya-

rarlı ve masum yaşamdan usandığımı söyleyemeyeceğim. Aksine her geçen gün daha mutlu oluyordum. Ancak içimdeki o lanetli çelişkiden bir türlü kurtulamıyordum. İlk pişmanlık etkisini kaybetmeye başlayınca, yine benliğimin uzun süredir zincir altında tutulan öbür yarısı Hyde'ı yeniden canlandırmak gibi bir fikrim yoktu, sadece bunu düşünmek bile beni çıldırtabilirdi. Hayır, bu kendi kişiliğimde, vicdanımla bir kez daha yaptığım önemsiz bir çatışmaydı ve bu kışkırtmalar önünde diz çöken de sıradan bir gizli günahkârdı.

Sonra her şeyin sonu geldi; sonunda en geniş ölçek de doldu ve kötü yanımla bu kısacık temas bile ruhumun dengesini yok etti. Gene de telaşa kapılmadım; bu temas doğal görünüyordu, tıpkı keşfimden önceki günlere dönmek gibi. Güzel ve açık bir ocak günüydü, gökyüzü bulutsuzdu. Yerlere kırağı düşmüş, ayaklarımın altında eriyordu. Regent Parkı, kışa özgü kuş sesleri ve baharın mis kokusuyla doluydu. Güneşin altında bir banka oturarak çevremdeki insanları incelemeye başladım, içimdeki hayvan da anılarımı yalamaya başladı; ruhum bir parça uyuşmuş ama henüz tekrar harekete geçmemişti. Tıpkı oradakiler gibiydim. Birden, benim iyi niyetliliğimi onların aldırmazlığının acı zalimliğiyle karşılaştırarak gülümsedim. Öyle bir kendini beğenmişlik içindeydim ki aniden nefesim tıkandı, içimi bir sıkıntı sarıverdi. Tir tir titriyordum. Bir süre sonra, yine birdenbire sona erdi bu durum. Bitkin düşmüştüm. Bu bitkinlikten sıyrılınca, düşüncelerimin değiştiğini fark ederek şaşırdım. Bir anda daha cesur, korkusuz ve kayıtsız olmuştum. Başımı eğip üstüme başıma baktığımda, elbiselerimin bedenime bol geldiğini gördüm. Dizimin üzerinde duran elim küllü ve boğum boğumdu. Evet yeniden Edward Hyde olmuştum. Daha bir dakika öncesine kadar saygın bir adamdım. Zengindim; evimin salonunda kurulu bir yemek sofrası beni beklemekteydi. Oysa şimdi, herkesin peşinden koştuğu azılı bir suçluydum. Evim barkım yoktu, idama mahkûm bir katildim.

Kafam karmakarışıktı ama kendimi büsbütün kaybetmemiştim. Birkaç kez ikinci kimliğimdeyken yeteneklerimin artıp keskinleş-

tiğini ve ruhumun canlandığını fark etmiştim. Jekyll olarak şaşırıp kalmam gereken bir durumdaydım ama Hyde olarak gereken iradeyi gösterebiliyordum. İlaçlarımın tümü çalışma odamdaki çekmecedeydi. Bir yolunu bulup onları elde etmem lazımdı. Başım ellerimin arasında bu sorunu düşünüyordum. Laboratuvarın kapısı kilitliydi. Eve girmeye çalışsam uşaklar beni polise teslim ederdi. Bu işi başka birini kullanarak halledebileceğimi düşündüm ve aklıma Lanyon geldi. Ona nasıl ulaşacak, nasıl ikna edecektim? Tanınmadan evine gidebilir miydim? Gittim diyelim, peki ya içeri nasıl girecektim? Kimin nesi olduğu bilinmeyen biriydim ben, onu Dr. Jekyll'ın odasını soymaya nasıl ikna edecektim? Birden aklıma geldi, el yazım değişmemişti ki. Jekyll'dan bana kalan tek şey el yazımdı. Bu düşünce kıvılcımını yaktığım anda ne yapmam gerektiğini de anlamıştım.

Elbiselerimi mümkün olduğunca düzelttim, bir faytona atladım ve Portland Sokağı'ndaki otelin adını verdim. Arabacı (üzerimdeki elbiseler ne kadar trajik bir kaderi gizleseler de herhalde çok komik görünüyorlardı) halime elinde olmadan güldü. Şeytani bir öfkeyle dişlerimi gıcırdattım. Bunu görünce yüzündeki tebessüm siliniverdi –çok şanslıydı– ama ben daha şanslıydım. Çünkü biraz daha devam etseydi, kendimi tutamayacak ve onu oracıkta tepeleyecektim. Otele girerken bakışlarım öyle korkutucuydu ki görevlileri ürküttüğümü fark ettim. Ne dedimse hiç ses çıkarmadan kuzu kuzu yaptılar. Bir oda istedim, bir de kâğıt kalem. İsteklerimi derhal yerine getirdiler. Büyük bir tehdit altındaki Hyde benim için yeni biriydi, ciddi bir sarsıntı geçiriyordu. Birilerine eziyet etmek, bir cinayet daha işlemek için yanıp tutuşuyordu âdeta. Ama yine de bu yaratık, iradesine hâkim olabiliyordu. Öfkesini bastırdı ve biri Lanyon'a, diğeri de Poole'a olmak üzere iki ayrı önemli mektup yazdı. Mektupların yerlerine ulaşacağından emin olmak için de taahhütlü gönderilmelerini emretti. Günün kalanını da o odada, ateşin dibinde, sabırsızlıktan tırnaklarını kemirerek geçirdi; yemeği de odasına istemişti, endişeleriyle baş başaydı; odaya yemek getirmek için giren garson bile korkuyla titremişti,

hava iyice karardıktan sonra odadan çıktı, her yanı kapalı bir faytona atlayarak şehrin sokaklarında turlamaya başladı. O yaratık, ondan "ben" diye bahsedemeyeceğim artık, o Cehennem çocuğu artık tümüyle insanlıktan çıkmıştı, yüreğinde kin ve nefretten başka bir duyguya yer yoktu. Sonunda arabacının şüphelenmeye başladığını anlayarak arabadan indi, üstüne bol gelen elbiselerin içinde, gece sokakta olanların dikkatini çekebileceğinin bilincinde, korku ve heyecanla hızlı hızlı yürüyor, bir yandan da kendi kendine söyleniyordu. İşlek caddelerden uzak durmaya bakıyor, nispeten tenha sokaklara saparak onu gece yarısına yaklaştıran dakikaları sayıyordu. Bir ara bir satıcı kadın yanaştı adama, sanırım kibrit satmak istiyordu. Kadının yüzüne bir tokat indirdi. Kadın afallamıştı, koşarak kaçmaya başladı.

Lanyon'ın evinde kendime geldim. Eski dostumun gözlerinde okuduğum dehşet beni de etkilemişti sanırım. Bilmiyorum; şu son saatler, iğrençlik denizine damlayan bir damladan başka bir şey değildi. Değişmiştim. Artık üstümde darağacı değil, Hyde olmanın dehşeti vardı. Lanyon beni yargılamaya başladı. Onu hayal alemindeymişim gibi dinledim. Ardından da yine hayal alemindeymişim gibi evimin yolunu tuttum. Kendimi yatağa attım ve tam yirmi dört saat boyunca deliksiz uyudum. Gördüğüm sıkıntılı kâbuslar bile bölemedi uykumu. Ertesi sabah uyandığımda hâlâ bitkin, sarsılmış fakat kendimi toparlamış haldeydim. Benimle beraber uyuyan canavarı düşününce korku ve nefretle doluyordum. Bir gece önce atlattığım tehlikeyi de unutmamıştım. Ama odamda, ilaçlarımın yanındaydım ve içimde bir umut ışığı yakan kurtuluşuma güçlü şükran duygularıyla doluydum.

Kahvaltımı etmiş, avluda dolanıyordum, serin havayı derin derin solumaktaydım ki yine değişimin habercisi olan o ihtirasın pençesine düştüm; Hyde'ın öfke dolu, dondurucu ihtiraslarına kapılmadan önce hemen kendimi çalışma odama attım. Bu olayda kendime dönebilmek için iki ölçek içmem gerekti. Ama ne acı ki aradan altı saat geçmiş, ocağın başında mahzun mahzun otururken yine sancılar içinde kıvranmaya başladım. İlacı içmem

gerekiyordu. Artık o günden sonra ancak büyük bir çaba ve ilacın yardımıyla Dr. Jekyll'ın kimliğine geçebiliyordum. Günün herhangi bir ânında değişimi yaşayacağıma dair bir işaret alıyor, koşup iki ölçek ilacımdan içiyor ve yeniden durularak Jekyll olmaya devam ediyordum. İşin kötüsü bir an uykuya dalsam Hyde olarak açıyordum gözlerimi. Sürekli bir tehdit altındaydım artık ve uykusuz kalmaktan yorgun düşmüştüm, dayanacak gücüm kalmamıştı, zayıflamış, bir deri bir kemik kalmıştım; içten içe tükenen, buhranlara boyun eğen, hem aklen hem de bedenen zayıf düşmüş, tek bir düşünceye saplantılı bir adamdım artık: Diğer tarafımın dehşeti. Ama uyuduğumda ya da ilaçların etkisi geçmeye başladığında o her zamanki süreci yaşamadan (zira dönüşümün belirtileri gün geçtikçe zayıflıyordu) içi dehşetle dolup taşan, ruhu sebepsiz bir nefretle kaynayan bedeni ise hayatın capcanlı enerjisine karşı koyamayacak kadar güçten düşmüş birine dönüşüyordum. Jekyll bedenen zayıfladıkça Hyde güçleniyordu âdeta. Onları bölen nefret, artık her ikisinde de eşitti. Jekyll için bu nefret yaşamsal bir içgüdüydü neredeyse. Bilincine, ölümüne ortak kıldığı bu mahlukun iğrençliğini görmüştü bütünüyle; ıstırabının temelindeki bu ortak bağların dışında Hyde'ı hayata bağlılığı yüzünden cehennemi ve yapay buluyordu. En şaşırtıcısı buydu işte; haykırışların, çığlıkların bu batağı; bu şekilsiz ama hareketli ve günahkâr çamur; ölü olan, cisimsiz şey hayatını işgal etmişti. Ve bu dehşet bir eşten, bir gözden daha yakındı kendisine, etinde saklı yatıyordu, orada kıpırdadığını, doğmaya can attığını duyuyordu; her zayıflık anında, güvenini biraz olsun kaybettiğinde ona galebe çalıyor ve hayatına el koyuyordu. Hyde'ın Jekyll'dan nefretinin sebepleriyse başkaydı. Darağacı korkusu Jekyll'ı sürekli intihara sürüklüyordu, Hyde'ın bir kişi olması yerine benliğindeki yerine dönmesini istiyordu ama Hyde bunu istemiyordu, Jekyll'ın içine düştüğü umutsuzluğu istemiyordu, onun kendisinden nefret etmesinden hoşlanmıyordu. Bu yüzden bana oyunlar oynuyor, kitaplarımın içinde Tanrı'ya küfürler karalıyor, mektupları yakıyor ve babamın portresini talan ediyordu; bence ölüm-

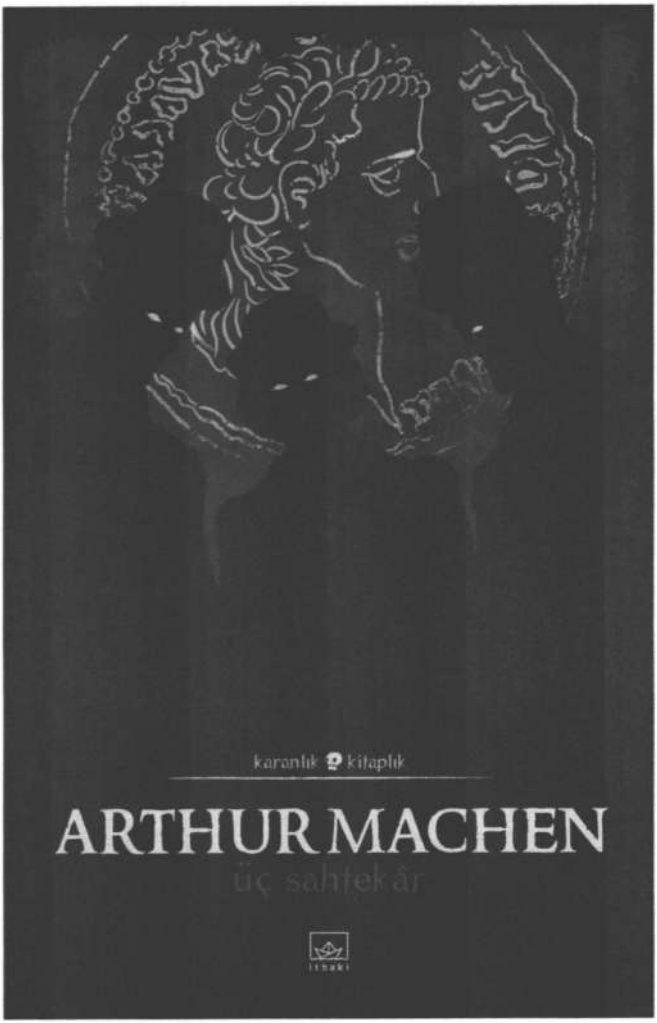
den bu kadar korkuyor olmasaydı, beni de bu yıkıma sürüklemek için kendini çoktan ortadan kaldırmış olurdu. Fakat hayata bağlılığı hayranlık uyandırıcıydı; daha da ileri gideceğim: Onu düşünürken hastalık derecesinde kanı donan ben, onun bu bağlılığını hatırladıkça intihar ederek onu da ortadan kaldırmamdan korktuğunu düşündükçe, ona acıyorum.

Daha fazla uzatmanın bir anlamı yok, bu dünyada böylesi bir acıya katlanabilmiş kimse yoktur. Bu ıstırap, ruhun bu kadar kendini kaptırması, bu kendi kendini cezalandırma sonsuza dek sürebilirdi fakat başıma gelen son bir felaket beni kendi yüzümden ve doğamdan ayırdı. İlacın bileşiminde kullandığım ve toptan aldığım tuz artık tükenmeye başladı. Yeniden sipariş verdim ve bu tuzla hazırladığım karışımı içtim; coşkunluk kendini hissettirdi, önce renk değişimi yaşandı ama devamı gelmedi; içmeye devam ettim, etkisi olmadı. Poole ona bütün Londra'yı nasıl karış karış arattığımı anlatacaktır. Ama olmadı, işe yaramadı ve sanırım ilk aldığım malzemeler saf değildi. Karışımı etkin kılan da, içine karışmış olan o madde olmalı.

Aradan bir hafta geçti. Sana hitaben yazdığım bu mektubu elimde kalan eski son tozların sonuncusunun gücüyle bitirmek üzereyim. Eğer bir mucize olmazsa, bu benim Henry Jekyll olarak son günlerim, son düşüncelerim ve kendimi aynada son görüşüm. (Artık hazin biçimde değişmiş de olsa!) Aklım, düşüncelerim, isteklerim hep onun kontrolünde olacak. Bu yazıyı da bitirmeliyim artık zira büyük bir şans ve çaba eseri olarak el yazım henüz değişmedi, ama bunları yazarken bir değişim gerçekleşecek olursa, Hyde tüm mektubu yırtıp yok eder, ancak yazıyı bitirip bir kenara attıktan sonra biraz zaman geçecek olursa, belki kendi bencil ihtiraslarına dalar da çevresini bir maymun gibi karıştırmayı unutur gider. Gerçekten ikimizin de üstüne çökmekte olan bu felaket onu zaten değiştirdi ve mahvetti. Biliyorum ki yarım saat sonra sonsuza dek bu nefret edilesi kişiliğe büründüğümde, şu sandalyede titreyerek oturmuş, ağlıyor olacağım. Ya da büyük bir korku ve heyecanla her sese kulak vererek (bu dünyadaki tek sığınağım olan)

bu odada aşağı yukarı dolaşacağım. Hyde darağacında mı ölecek, yoksa son anda dışarı çıkma cesaretini bulabilecek mi? Bunu ancak Tanrı bilir, benim umurumda değil. Bu benim gerçek ölüm saatim, bundan sonrası beni değil, başka birini ilgilendirir. İşte, şu anda bu kalemi bırakıp zarfı kapatırken, zavallı Henry Jekyll'ın hayatına da son veriyorum.

SON

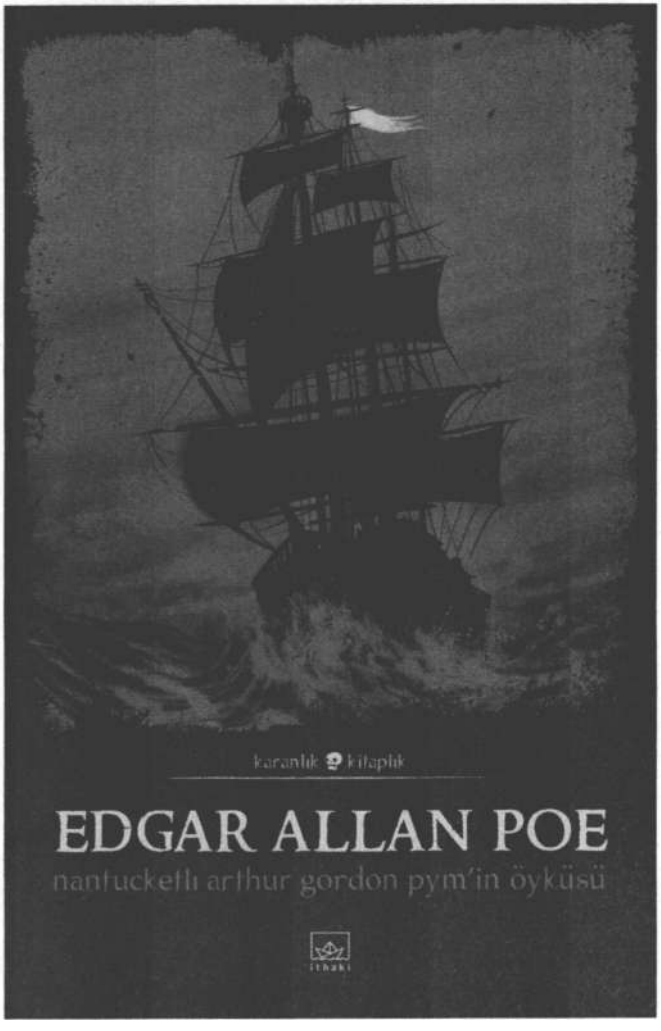

karanlık kitaplık

ARTHUR MACHEN

üç sahtekâr

İthaki

karanlık kitaplık

EDGAR ALLAN POE

nantucketli arthur gordon pym'in öyküsü

ithaki

"Yalnızca iyi bir 'öcü masalı' değil aynı zamanda nesirden ziyade şiire yakın bir hikâye. Bu yüzden yeri *Madam Bovary* ve *Ölü Canlar* gibi şaheserlerin yanı."

—VLADIMIR NABOKOV

Çağının önde gelen yazarlarından Robert Louis Stevenson'ın en önemli eserlerinden biri olarak görülen *Dr. Jekyll ile Bay Hyde,* Viktoryen dönemin ahlakçı paranoyasının insan bilincinde yarattığı yarılmayı yansıtan bir başyapıt.

Avukat Bay Utterson, kadim dostu Doktor Henry Jekyll'ın son isteğinin ardındaki gizemin peşine düşmekten kendini alamaz. Dr. Jekyll'ın tüm mirasını bıraktığı şu gizemli Bay Hyde kimdir? Soylu Sör Danvers'ı kim öldürmüştür?

Stevenson, bir insanın ruhundaki iki farklı kişiliği, saf iyiyle saf kötünün temsillerini yansıttığı ürkütücü eseriyle hem gizem hem korku hem de bilimkurgu türünde çığır açmayı başarıyor.

Gerçekler, gözle görünenin ötesinde.
Artık hiçbir yer tekin değil.

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786053 759294
/ithakiyayinlari